

OS
P.13

Н Я Х А Й
Ж Ы В Е

1
М А Я

РАБОТНИЦА І СЯЛЯНКА

№ 4

КРАСАВІК

1950

М А Й

Здзі АГНЯЦВЕТ

Гэта —
 месяц яркіх фарбаў неба,
Гэта — дрэўцы будучых садоў,
Гэта —
 ўсходы будучага хлеба
І закладка новых гарадоў.

Гэта — юных дэманстрантаў песня
І сяброўства тостаў за сталом.
Май прыходзіць —
 з рыштаванняў цесных
Паглядае ўвысь падлетак-дом.

А на доме палымнее горда
Родны сцяг,
 якому жыць і жыць.
Ёсць-жа гады!
 Бомбай вадароднай
Прагнуць гэту чырвань задушыць.

Розум зацямнілі ім далары.
Што ім сонца мірнае вясны?!
Сняцца чалавечыя афяры
Гангстэрам, падпальшчыкам вайны.

У шалёным іхнім уяўленні
Бурганы вырастаюць з касцей.
Што ім — катам, з атамным сумленнем, —
Будучыня светлая дзяцей?!

Мір вайной палохаць
 не дазволім!
Наш прысуд:
 смяротнай зброі — смерць.

Людзі свету,
 людзі добрай волі,
Сёння слову нашаму грывець!

Голас праўды — непадкупны, чысты.
Мы — за вольны, працавіты край,
За дзяцей у галыштуках агністых,
За жыццё, прыгожае, як май.

Май ідзе,
 У творчым задуменні •
Аглядае ён зямную шыр.
Сонцу ён загадвае —
 з праменняў
Выткаць слова залатое:
 МІР.

У маці ў гасцях

Адам РУСАК

Ізноў мы сягоння
На майскае свята
З табою, матуля,
Сядзім за сталом.
Прыехаў я з гораду
У родную хату
Цябе пераведаць
Святочным тым днём.

Прывёз падарунак
Табе я, мамуся,
Унукі паклон
Табе шлюць ад душы.
Пытаюцца часта
Яны пра бабуся,
Растуць і мацнеюць
Мае малышы.

Ты мне нагатовіла
Ястваў усякіх,
Вішнёвай настойкі,
Пірог у крыжы.
За ўсё гэта, маці,

За ўсё табе дзякуй!
Ну, як-жа здароўе
Тваё, мне скажы?

Дарма, што твая
Галава пасівела,
Маршчын стала больш
На шчаках на тваіх.
Я рад, што цябе
Наш калгас прэміруе
За працу тваю
На палях залатых.

А ўсё-ж пашануйся
І не застудзіся,
Хоць я за работу
Цябе і хвалю,
Бо знаеш як, маці,
Цябе я шкадую,
Ты знаеш, як шчыра
Цябе я люблю.

Бывала, ў акопах
Цябе я ўспомню

І нашу рэчку
І хату сваю,
І нішчу фашыстаў
Агнём гураганным
За слёзы твае,
За Радзіму маю.

Сягоння нам зноў
Пагражаюць вайною,
Шчэ' мала зладзеям
Ды нашай крыві,
Але нас не знішчыць
Нікому на свеце,
І ты не турбуйся,
Спакойна жыві.

Налей-жа вішнёўкай
Ты чаркі да краю,
Я шчыра ў вочы
Твае загляну.
Да дна за здароўе
Тваё выпіваю,
За нашу сустрэчу
Яшчэ не адну.

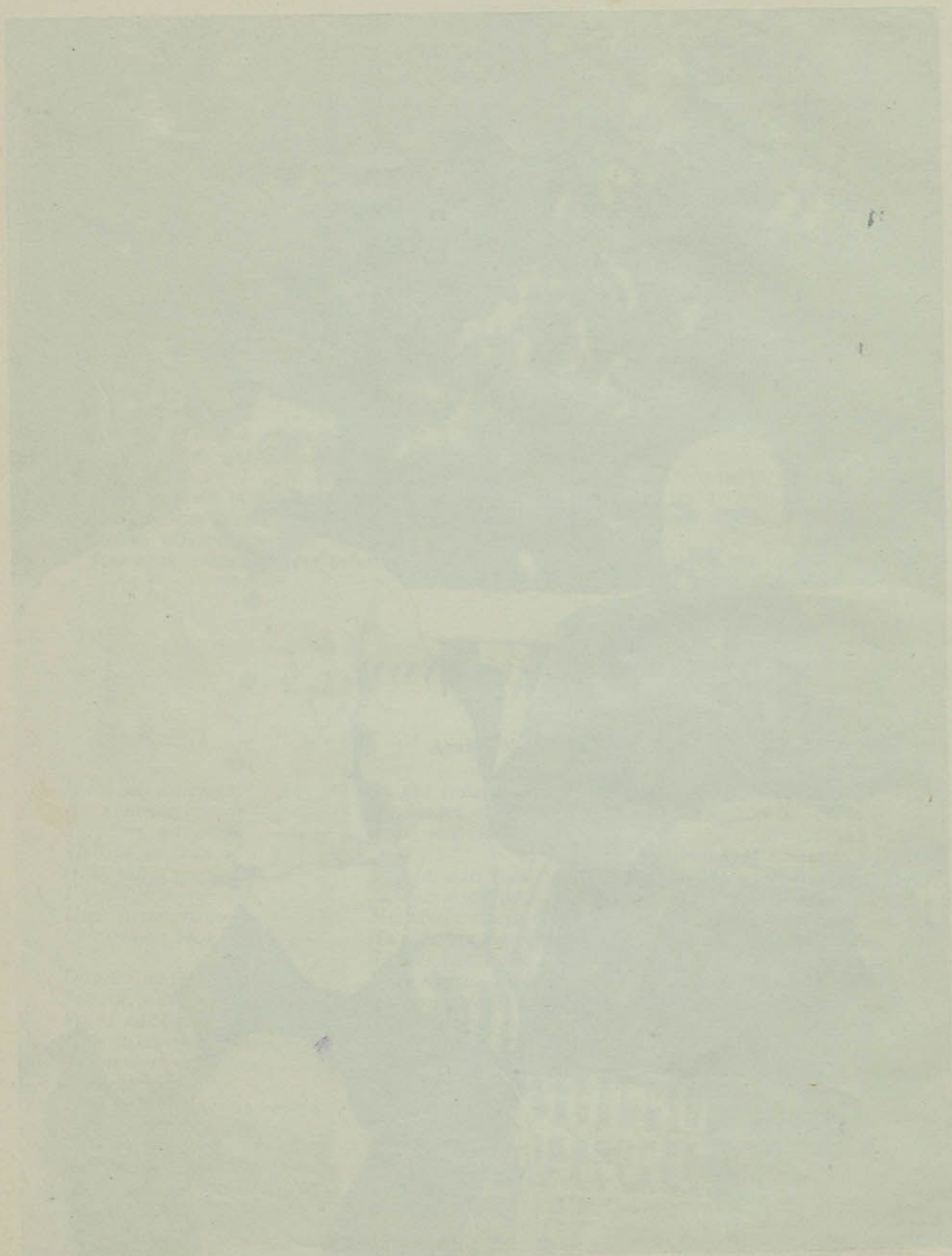

МОГИЛЁВСКАЯ
ОБЛАСТНАЯ
БИБЛИОТЕКА
им. Ленина
ИНВ. №

В. І. Ленін і І. В. Сталін у Горках (1922 год).

НАЦЫЯНАЛЬНАЯ
БІБЛІЯТЭКА
БЕЛАРУСІ

М А Й

К. П. Воробей (1897-1907)

РА
і

год

Н

гісто
У
нала
шає
ліда
ную
руху
У

шын
перп
гран
гайн
шам
вод
бар

У
187
Бол
шы
раб
рыз

У
літ
лю
ты
кан
У
звн

гер
«
све
па
ня
ча

стр
пі
уп
По
кл
ве
ш
це

уо
па

ПЕРШАЕ МАЯ

Н АБЛІЖАЕЦЦА міжнароднае свята працоўных — Першае Мая. Гэты дзень нарадзіўся ў агні рэволюцыйнай класавай барацьбы і мае сваю слаўную гісторыю.

У 1889 годзе Першы кангрэс II Інтэрнацыянала ў Парыжы прыняў рашэнне лічыць Першае Мая днём міжнароднай пролетарскай салідарнасці. Гэтае рашэнне адыграла велізарную ролю ў развіцці рэволюцыйнага рабочага руху.

У Расіі святкаванне Першага Мая ўпершыню адзначалася ў 1890 годзе. З таго часу першамайскія маёўкі набывалі ўсё больш грандыёзны размах, не гледзячы на кулі і нагайкі царскай жандармерыі. У 1901 годзе першамайская маёўка рабочых Абухаўскага завода ў Пецярбургу скончылася барацьбой на барыкадах.

У 1905 годзе маёўкі былі праведзены ў 187 гарадах Расіі і ўпершыню на вёсках. Большэвікі скарысталі іх для таго, каб яшчэ шырэй растлумачыць рэволюцыйныя задачы рабочага класа ў надыходзячых баях з царызмам.

У 1912 годзе першамайскія стачкі насілі палітычны характар. Яны праходзілі пад рэволюцыйнымі лозунгамі большэвікоў: дэмакратычная рэспубліка, 8-гадзінны рабочы дзень, канфіскацыя ўсёй памешчыцкай зямлі. У 1913 годзе ў дзень Першага Мая баставала звыш 800 тысяч чалавек.

Ацэньваючы барацьбу рэволюцыйнага лагера з царызмам, В. І. Ленін пісаў:

«Маёўка бягучага года паказала ўсяму свету, што расійскі пролетарыят цвёрда ідзе па сваім рэволюцыйным шляху, па-за якім няма выратавання для задыхаючайся і гніючай Расіі».

Гіганцкі размах набылі першамайскія дэманстрацыі ў 1917 г. Тады ў Петраградзе выступіў Ленін. У 1918 годзе расійскі пролетарыят упершыню ў гісторыі чалавечтва святкаваў Першае Мая як клас-пераможца, як пануючы клас. З таго часу першамайскае свята ў савецкай краіне праходзіць пад лозунгамі вырашэння асноўных задач, якія стаяць перад працоўнымі.

Першамайскае свята 1920 года прайшло як усерасійскі суботнік-маёўка. У гэты дзень працавалі на фабрыках, чыгунках, будоўлях.

В. І. Ленін таксама працаваў на суботніку ў Крэмлі разам з рабочымі і чырвонаармейцамі.

У суровыя гады Вялікай Айчыннай вайны савецкі народ адзначаў першамайскія свята працоўнымі подзвігамі на фабрыках і заводах, самаадданай працай у сельскай гаспадарцы, умацоўваючы гэтым самым несакрушальную магутнасць нашай краіны, набліжаючы перамогу над нямецка-фашысцкімі захопнікамі.

Свята Першае Мая ў гэтым годзе наша краіна будзе праводзіць пад лозунгамі датэрміновага выканання пасляваеннай пяцігодкі, яшчэ больш шырокага разгортвання сацыялістычнага спаборніцтва, павышэння прадукцыйнасці працы і палепшання якасці прадукцыі, уздыму ўраджайнасці калгасных палёў, умацнення магутнасці нашай краіны, умацавання міру ва ўсім свеце.

Магутнымі дэманстрацыямі ў дзень Першага Мая савецкі народ яшчэ раз выказае сваё несакрушальнае маральна-палітычнае адзінства, гарачую любоў і беззаветную адданасць партыі большэвікоў, савецкаму ўраду і вялікаму правадыру працоўных усяго свету таварышу Сталіну.

Працоўныя ўсіх краін свету сустракаюць сёлета Першае Мая ў абстаноўцы барацьбы за мір, у абстаноўцы росту і згуртаванасці сіл дэмакратыі і сацыялізма ва ўсім свеце. Нядаўна ў Стакгольме закончылася трэцяя сесія Пастаяннага камітэта Сусветнага кангрэса прыхільнікаў міру. Сесія патрабавала забараніць атамную зброю, як зброю агрэсіі і масавага знішчэння людзей. У адзінагалосна прынятым звароце сесія запісала:

«Мы будзем лічыць ваенным злачынцам той урад, які першы прыменіць атамную зброю супроць якой-небудзь краіны.

Мы заклікаем усіх людзей добрай волі ва ўсім свеце падпісацца пад гэтым зваротам».

Працоўныя капіталістычных краін, выходзячы на дэманстрацыю ў дзень Першага Мая, напішуць на сваіх сцягах вогненныя словы супроць падпальшчыкаў вайны, супроць фашызма, за мір і дэмакратыю.

Працоўныя Савецкага Саюза сустракаюць Першае Мая ў абстаноўцы магутнага працоўнага і палітычнага ўздыму. Разам з усім народам савецкія жанчыны адзначаюць гэтае свята новымі працоўнымі поспехамі.

Зусім нядаўна краіна даведлася аб выдатных поспехах маладзёжнай брыгады зацяжчыкаў маскоўскай фабрыкі «Парыжская комуна». Уключыўшыся ў перадвыбарчае спаборніцтва, брыгада выпусціла 2313 пар абутку звыш плана і дала 94 процанты прадукцыі першым гатункам. Па прапанове яе брыгадзіра — комсамолкі Лідзіі Карабельнікавай пачалося спаборніцтва за комплексную эканомію матэрыялаў. Рабочыя і работніцы многіх прадпрыемстваў нашай рэспублікі падхапілі гэты наватарскі пачын. Так, на мінскай фабрыцы «Комунарка» брыгада Анастасіі Палуектавай абавязалася выдаць 63 тоны карамелі, не патрабуючы са складу дапаможных матэрыялаў. Ткачыха Мінскага тонкасуконнага камбіната Вольга Войніч абавязалася адзін дзень у месяц працаваць на эканомленай сыравіне. Абутнікі Гродзенскай абутковай фабрыкі № 2 уключыліся ў спаборніцтва за комплексную эканомію асноўных і дапаможных матэрыялаў.

Нашы слаўныя калгасніцы нястомна змагаюцца за высокі ўраджай. Соцыялістычнае спаборніцтва выходзіць у іх камуністычныя адносіны да працы, высокае пачуццё адказнасці перад выкананнем дзяржаўных інтарэсаў.

Калгасніца сельскагаспадарчай арцелі «10 год БССР» Рудзенскага раёна Юркевіч Алена, добра разумеючы, якое значэнне мае гума для нашай краіны, вырабіла ў 1949 г. на плошчы ў два гектары па 85,55 цэнтнера карэнняў кок-сагыза.

Многа ўмення і ініцыятывы ўкладаюць у сваю работу жанчыны-жывёлаводы. У мінулым годзе даяркі калгаса «Рассвет» Кіраўскага раёна Ева Шчэрбіч, Надзея Юшкевіч, Матрона Міхнева і Фёкла Целяшова надаілі больш 5000 літраў малака ад кожнай з замацаваных за імі кароў.

Зараз на палях рэспублікі ідзе веснавая сяўба. Жанчыны калгаснага сяла, следуючы прыкладу перадавых калгасніц, змагаюцца за атрыманне высокіх ураджаяў, за рост сельскагаспадарчай прадукцыі.

Наша соцыялістычная прамысловасць і сельская гаспадарка няўхільна ідуць у гару. Летась у нас выпушчана прамысловай прадукцыі на 41 процант больш, чым у 1940 годзе, а збор збожжавых перавысіў даваенны ўзровень. Гэтыя сапраўды грандыёзныя поспехі дасягнуты ў выніку няспынных клопатаў партыі, урада і асабіста таварыша Сталіна аб савецкім народзе.

У той час як у Савецкім Саюзе расце эканоміка, няспынна паляпшаюцца ўмовы жыцця шырокіх мас народа, у капіталістычных краінах наспявае эканамічны крызіс, амаль 45 мільёнаў беспрацоўных і поўбеспрацоўных блукаюць у пошуках хлеба. Каб падтрымаць высокі ўзровень цэн і не дапусціць скарачэння

сваіх прыбыткаў, манапалісты атручваюць бульбу, і яна становіцца непрыгоднай для яды. За апошнія гады на гэтую мэту Злучаных Штатаў Амерыкі выдаткавалі 500 мільёнаў долараў.

Вядомы амерыканскі прагрэсіўны пісьменнік Говард Фаст у сваім артыкуле «Амерыканскі народ не хоча вайны» прыводзіць факты здзічэння і выраджэння капіталізма.

«Смрод ад бульбы, якую абліваюць газай і паляць, — піша ён, — разносіцца па ўсёй краіне. Аб гэтым гавораць усюды — у магазінах, на вуліцах, у метро. Аб гэтым гавораць людзі, словы якіх ніколі не знаходзяць месца на старонках нашай «вялікай і свабоднай» прэсы».

У велізарнай колькасці знішчаюцца тут і іншыя прадукты. Два з паловай мільярды яек, ператвораныя ў парашок, у выніку варварскага захоўвання сталі ўжо амаль непрыгодны да ўжывання. Тое-ж адбываецца з малочным парашком, маслам, кукурузай. Амерыканскія манапалісты спадзяюцца, што такім спосабам ім удалася абыйсці эканамічны крызіс.

Палітыка закабалення Еўропы амерыканскімі імперыялістамі прывяла да яшчэ большага збяднення мас. Краіны, звязаныя з планам Маршала, навадняюцца амерыканскімі заляжальнымі таварамі. У іх расце беспрацоўе і галеча працоўных, бо закрываюцца прадпрыемствы і цэлыя галіны прамысловасці, на-соўваецца эканамічны крызіс, увесць цяжар якога капіталісты імкнуцца перакласці на плечы народных мас. Ва Францыі цэны на прадукты харчавання ўзраслі ў 20 раз супроць даваеннага ўзроўню; заробная плата ўжо ў 1948 годзе была ўдвая ніжэй даваеннай, а ў 1949 годзе знізілася яшчэ на 20 процантаў.

Рабочы клас дае рашучы адпор капіталістам, якія наступаюць на жыццёвы ўзровень працоўных.

Імперыялісты Амерыкі і Англіі, растлусцеўшы на крыві ахвяр другой сусветнай вайны, ліхаманкава рыхтуюць новую бойню, трацяць вялікія сродкі на выраб танкаў, самалётаў, атамных бомб.

Простыя людзі свету, у памяці якіх яшчэ жывуць жахі мінулай вайны, не хочуць новага кровапраліцця. З кожным днём расце фронт прыхільнікаў міру, на чале якога стаіць вялікі Савецкі Саюз. Савецкія жанчыны бясконца ганарацца тым, што перадавой сілай у барацьбе за мір і бяспеку народаў з'яўляецца наша краіна. Вось чаму яны актыўна змагаюцца за ўмацаванне яе магутнасці, за новыя вытворчыя перамогі.

Першае Мая — баявы агляд сіл працоўных свету. У гэты дзень грознаю сілай прагучаць начартаныя на іх сцягах словы: «Працоўныя ўсіх краін! Абарона міру — справа ўсіх народаў свету! Выкрывайце агрэсіўныя планы надпальшчыкаў новай вайны! Яднайце ўсе сілы на барацьбу за трывалы мір і бяспеку народаў!».

В. І. Ленін, І. В. Сталін, В. М. Молотаў у рэдакцыі газеты «Правда» у 1917 годзе.
З малюнка мастака П. Васільева.

ІМЯ І СПРАВА ЛЕНІНА—ВЯССМЕРТНЫ

ВОСЕМДЗЕСЯТ год назад, 22 красавіка 1870 года, у Сімбірску (цяпер Ульянаўск) нарадзіўся Владзімір Ільіч Ленін — вялікі правадыр, настаўнік і друг працоўных, заснавальнік большэвіцкай партыі і савецкай дзяржавы.

Семнаццацігадовым юнаком Ленін уступіў у рэволюцыйны рух. З таго часу ён аддаў без астатку ўсё сваё жыццё справе барацьбы супроць самадзяржаў і капіталізма, справе вызвалення працоўных ад уціску і эксплуатацыі.

З імем вялікага Леніна, з усёй яго кінучай рэволюцыйнай дзейнасцю неразрыўна звязана гераічная гісторыя большэвіцкай партыі, яе ўзнікненне і развіццё. Ленін разам са Сталіным стварылі і выхавалі нашу слаўную партыю большэвікоў, партыю новага тыпу, партыю сацыялістычнай рэволюцыі, бо без большэвіцкай партыі, партыі баявой, рэволюцыйнай, вопытнай і смелай была-б немагчыма перамога пролетарскай рэволюцыі, перамога сацыялізма ў нашай краіне.

Гістарычная заслуга Леніна ў тым, што ён адстаяў тэорыю навуковага камунізма Маркса і Энгельса, развіў і падняў яе на новую, вышэйшую ступень, узброіў гэтай тэорыяй большэвіцкую партыю, узяў працоўных нашай краіны на звяржэнне капіталістычнага ладу. Ленін вучыў, што адзінае выратаванне чалавецтва ад уціску і галечы, нястач і вымірання, крызісаў і войнаў заключаецца ў пераходзе да новага грамадскага ладу — да сацыялізма.

Ва ўпартай барацьбе з ворагамі партыі і народа геніяльны прадаўжальнік справы Леніна — таварыш Сталін адстаяў ленинскае вучэнне аб магчымасці перамогі сацыялізма ў нашай краіне, усебакова яго распра-

цаваў далей, абгрунтаваў магчымасць пабудовы камуністычнага грамадства ва ўмовах капіталістычнага акружэння.

Ленінскае вучэнне, развітае і ўзбагачанае таварышом Сталіным, — гэта непераможная зброя ў барацьбе з ворагамі працоўных, нязгасны маяк, які асвятляе чалавецтву шлях да новага, шчаслівага і свабоднага жыцця.

Пад сцягам ленінізма рабочы клас нашай краіны ў саюзе з бяднейшым сялянствам у 1917 годзе здзейсніў найвялікшы ў свеце рэволюцыйны пераварот — Вялікую Кастрычніцкую сацыялістычную рэволюцыю, якая адкрыла новую эпоху ў гісторыі чалавецтва — эпоху крушэння капіталізма і трыумфу сацыялізма.

Ленін стварыў першую ў свеце савецкую дзяржаву рабочых і сялян. Пад кіраўніцтвам партыі большэвікоў, пад кіраўніцтвам Леніна і Сталіна савецкая дзяржава паказала сваю вялікую жыццёвую сілу і вышла пераможцай з самых цяжкіх выпрабаванняў.

Ленін і Сталін стварылі магутную Чырвоную Армію, якая грудзмі адстаяла ад усіх ворагаў сацыялістычную бацькаўшчыну. Пад іх кіраўніцтвам савецкі народ у гады грамадзянскай вайны разграміў белагвардзейцаў і чужаземных захопнікаў і заваяваў права будаваць сваё жыццё так, як вучыў Ленін. Ва ўмовах незвычайных цяжкасцей, створаных вайной і блакадай, Ленін геніяльна наменіў шляхі ліквідацыі разрухі, аднаўлення і сацыялістычнага пераўтварэння народнай гаспадаркі.

Пасля смерці Леніна сцяг ленінізма высока ўзняў і

панёс уперад таварыш Сталін, дастойны пераемнік і вялікі прадаўжальнік справы Леніна.

Пад вадзіцельствам Сталіна савецкі народ пабудаваў соцыялістычнае грамадства, знішчыўшы наўвек эксплуатацыю чалавека чалавекам. Перамога соцыялізма ў нашай краіне ўмацавала саюз рабочага класа і сялянства, стварыла моцнае маральна-палітычнае адзінства народаў СССР.

Ідучы па ленінскім шляху, савецкі народ пад геніяльным вадзіцельствам таварыша Сталіна разграміў фашысцкіх захопнікаў у Вялікай Айчыннай вайне, адстаяў свабоду і незалежнасць сваёй Радзімы, выканаў вялікую гістарычную місію, вызваліўшы народы Еўропы ад фашысцкага ярма.

Ажыццяўляючы заветы Леніна, партыя большэвікоў пад вадзіцельствам таварыша Сталіна мабілізуе ўсе сілы савецкіх людзей на барацьбу за паспяховае выка-

нанне велічных задач пасляваеннага будаўніцтва, за таржаства камунізма ў нашай краіне.

Большэвіцкая партыя і савецкі народ, у сваёй вялікай творчай рабоце няўхільна кіруючыся ленінска-сталінскім вучэннем, стварылі самую магутную ў свеце соцыялістычную дзяржаву, самую перадавую ў свеце навуку і культуру.

Цесна звязаны з народам і беззаветна адданы яму, Ленін любіў народ і верыў у яго. Правільна ацаніўшы творчыя сілы працоўных, ён паставіў перад імі такія задачы, ажыццяўленне якіх вылучыла наш народ у першыя рады чалавецтва.

Імя і справа Леніна — бессмертны, яны вечна будунь жыць у сэрцах мільёнаў людзей.

Пад сцягам Леніна, пад вадзіцельствам Сталіна савецкі народ унэўнена ідзе ўперад да перамогі камунізма.

ЛЕНІН І ПРАЦОЎНАЯ ЖАНЧЫНА

Н. К. КРУПСКАЯ

ЛЕНІН за час сваёй рэвалюцыйнай дзейнасці шмат пісаў і гаварыў у сваіх прамовах аб разняволенні працоўнай жанчыны — работніцы і сялянкі. Вядома, справа разняволення жанчыны неразрыўна звязана з усёй барацьбой за рабочую справу, з усёй барацьбой за соцыялізм. Мы ведаем Леніна як правадыра працоўных мас, як арганізатара партыі, як арганізатара савецкай улады, ведаем яго як барацьбіта і будаўніка. І кожнай работніцы, кожнай калгасніцы трэба ведаць усю работу Леніна, усю яго дзейнасць у цэлым, а не толькі тое, што гаварыў Ленін аб становішчы працоўнай жанчыны, аб яе разняволенні. Але іменна таму, што існуе самая неразрыўная сувязь паміж усёй барацьбой рабочага класа і палепшаннем становішча жанчыны, Владзімір Ільіч у сваіх выступленнях і артыкулах часта спыняўся на гэтым апошнім пытанні; у яго ёсць звыш 40 выказванняў па гэтым пытанню, — і кожнае яго выказванне неразрыўна звязана з усім тым, што хвалявала і клапаціла Владзіміра Ільіча ў даны прамежак часу.

З самага пачатку сваёй рэвалюцыйнай дзейнасці Ленін звяртаў асаблівую ўвагу на становішча работніцы і сялянкі і на ўцягненне жанчыны ў рабочы рух. Як вядома, Владзімір Ільіч пачаў сваю практычную работу рэвалюцыянера ў Піцеры, дзе арганізаваў групу соцыал-дэмакратаў, якая павяла вялікую работу сярод піцэрскіх рабочых,

пачала выпускаць нелегальныя лісткі, раскідваць іх па фабрыках і заводах. Лісткі звярталіся звычайна да рабочых. У той час рабочыя масы былі яшчэ маласвядомыя, але самым адсталым слоём у рабочай масе былі работніцы, якім фабрыканты плацілі самую нізкую зароботную плату, правы якіх папіраліся самым грубым чынам. Вось чаму лісткі звярталіся звычайна толькі да рабочых (выключэнне складаюць два лісткі да папяросніц фабрыкі Лаферм). Владзімір Ільіч склаў лісток да рабочых суконнай фабрыкі Таритона (гэта было ў 1895 г.), і хоць работніцы Таритона былі самымі адсталымі, усё-ж лісток свой Владзімір Ільіч азагалоўіў «Да рабочых і работніц фабрыкі Таритона». Дробязь гэта, але дробязь характэрная.

Будучы ў ссылцы, Владзімір Ільіч вёў перапіску ў 1899 г. з партыйнай арганізацыяй (першы з'езд партыі адбыўся ў 1898 г.) аб тэмах, на якія хацеў пісаць у нелегальны друк. У ліку тэм была брашура «Жанчына і рабочая справа». У гэтай брашурцы Ільіч хацеў апісаць становішча работніцы і сялянкі і ўказаць, што адзіны выхад для яе — гэта ўдзел у рэвалюцыйным руху.

Адзначаючы ў 1901 г. удзел работніц у Абухаўскай абароне, прамову на судзе маладой работніцы Якаўлевай, Ільіч пісаў:

«Памяць аб забітых і замучаных у турмах героях-таварышах падзеярыць сілы новых барацьбі-

тоў і прыцягне да іх на данамогу тысячы памочнікаў, якія, як 18-гадовая Марфа Якаўлева, скажунь адкрыта: «Мы стаім за братаў!» Урад мае намер, акрамя паліцэйскай і ваеннай расправы з маніфэстантамі, судзіць іх яшчэ за паўстанне; — мы адкажам на гэта згуртаваннем усіх рэвалюцыйных сіл, прыцягненнем на свой бок усіх прыгнечаных царскім самавольствам і сістэматычнай падрыхтоўкай агульнанароднага паўстання!» (Ленін, т. IV, стар. 289).

Сядзячы ў турме, па справаздачах, па статыстычных зводках вывучаў ён становішча сялян, уплыў на іх саматужных промыслаў, уцягванне іх у заводскую прамысловасць, уплыў фабрыкі на іх культуру і быт. І ў той-жа час ён вывучаў усе гэтыя пытанні і па лініі жаночай працы. Ён указаў, як уласніцкая псіхалогія сялянства загружае жанчыну масай непатрэбнай, недарэчнай працы (кожная сялянка вялікай сям'і мае толькі сваю дольку стала, варыць асобна кашу для свайго дзіцяці, доіць для яго асобна малако).

У сваёй кніжцы «Развіццё капіталізма» ён апісвае, як гаспадары-жывёлаводы эксплуатауюць працу сялянкі, якая «ўсё жыццё з каровай» — прыкавана да кароў і авечак, апісвае, як эксплуатауюць працу саматужніц-кружаўніц скупшчыцы, апісвае, як разнявольвае жанчыну буйная прамысловасць, як пад уплывам работы на фабрыцы шырыцца

гарызонт работніцы, як яна становіцца пісьменней, незалежней, як вызваляецца з путаў патрыярхальнай сям'і. Ад уздыму і развіцця прамысловасці чакаў Ленін канчатковага разняволення жанчыны.

Рабочыя павінны змагацца ў буржуазных краінах за ўраўненне жанчын у правах з мужчынамі.

У ссыльцы Ільіч абдумваў праграму партыі. Тады ў партыі не было яшчэ праграмы. Быў нарыс праграмы, складзены групай «Вызваленне працы». Абмяркоўваючы гэтую праграму ў артыкуле «Праект праграмы нашай партыі», Владзімір Ільіч пісаў, што да пункта 9 практычнай часткі праграмы, якая патрабавала «перагляду ўсяго нашага грамадзянскага і крымінальнага законодаўства, знішчэння саслоўных падраздзяленняў і пакаранняў, несумяшчальных з годнасцю чалавека», варта было-б дадаць «устаанаўленне поўнай роўнасці правоў жанчыны з мужчынай» (Ленін, т. II, стар. 538. Падкрэслена мною. — Н. К.).

У 1903 г. калі прынята была праграма партыі, у яе быў унесён адпаведны пункт.

У 1907 г., робячы справаздачу аб Штутгарцкім міжнародным кангрэсе, Владзімір Ільіч з задавальненнем адзначаў, што асуджана была апартуністычная практыка аўстрыйскіх соцыял-дэмакратаў, якія пачалі барацьбу за выбарчыя правы мужчыны, а барацьбу за выбарчыя правы жанчыны адклалі «на потым».

Совецкая ўлада, як вядома, ураўняла поўнасцю жанчыну ў правах з мужчынай.

«У нас няма ў Расіі такой нізасці, гнуснасці і подласці, як бюспраўе або няпоўнапраўе жанчыны, гэтага абуряючага перажытку прыгонніцтва і сярэдневякоўя, паднаўляемага карыслівай буржуазіяй і тупой, запалоханай дробнай буржуазіяй ва ўсіх, без адзінага выключэння, краінах зямнога шара», — гаварыў Владзімір Ільіч у IV гадавіну Кастрычніка (Ленін, т. XXVII, стар. 26).

Ленін, вывучаючы ў 1913 г. формы буржуазнай дэмакратыі, ускрываючы крывадушша буржуазіі, спыняецца і на пытанні аб прастытуцыі, на пытанні аб тым, як, заахвочваючы гандаль жаночым целам, гвалтачы безабаронных падлеткаў — дзяўчынак у калоніях, буржуазія ў той-жа час крывадушнічае, робіць выгляд, што яна змагаецца з прастытуцыяй.

Да гэтага пытання Владзімір

Сям'я Ульянавых у Сімбёрску ў 1879 годзе

Ільіч гяртаецца зноў у снежні 1919 г., адзначаючы, як «свабодная, культурная» Амерыка арганізуе ў пераможаных краінах закупку жанчын для дамоў прыпісці.

У пэснай сувязі з гэтым пытаннем разглядае Владзімір Ільіч і пытанне аб дзетанараджэнні, абурэцца заклікам, звернутым да рабочых з боку некаторых інтэлігентаў, да адмовы мець дзяцей, якія, моў, асуджаны на галечу, на ўсялякія беды. Гэта дробнабуржуазны погляд. Рабочыя глядзяць на справу інакш. Дзеці — наша будучыня. А на конт галечы і інш. — гэтую справу можна адхіліць. Мы змагаемся супроць капіталізма; атрымаўшы перамогу, мы створым светлую будучыню для нашых дзяцей.

... І нарэшце, калі ў 1916 — 1917 гг., прадбачачы набліжэнне соцыялістычнай рэвалюцыі і задумваючыся над тым, у чым у сутнасці будзе заключацца будаўніцтва соцыялізма, як трэба ўцягваць масы ў гэтае будаўніцтва, Владзімір Ільіч звяртае асаблівую ўвагу на ўцягванне працоўнай жанчыны ў грамадскую работу, піша аб неабходнасці пагалоўнага ўцягвання жанчын у грамадскую работу. Ён закранае гэтае пытанне ў **васьмі** артыкулах,

якія адносяцца да таго часу. Гэта звязваецца ў яго неразрыўна з пытаннем аб неабходнасці пры соцыялізме па-новаму арганізаваць усё грамадскае жыццё. Неразрыўна з гэтым звязваецца ў Владзіміра Ільіча пытанне ўцягвання самых адсталых слаёў жанчын у кіраванне дзяржавай з неабходнасцю перавыхавання мас у самым працэсе грамадскай работы.

Мы ведаем, што савецкая ўлада рабіла ўсё магчымае, каб прыцягнуць да кіравання сялянак, калгасніц, работніц. Мы ведаем, якія буйныя дасягненні маем на гэтым фронце.

Пасля грамадзянскай вайны, калі на першы план высунуліся пытанні мірнага будаўніцтва, у пісьмах да таварыша Сталіна і ў прывітанні на радзе губжонадзелаў Владзімір Ільіч піша, што жанчыны ў мірным будаўніцтве павінны будуць адыгрываць першую ролю, што іх трэба ўцягваць пагалоўна ў работу РСІ, работу кантролю.

Горача вітае Владзімір Ільіч абуджэнне жанчыны ўсхода. Пытанню ўзняцця задушаных царызмам і капіталізмам нацыянальнасцей Ільіч надаваў асаблівае значэнне.

В. Маякоўскі

МИНУЛА 20 год з дня смерці вялікага паэта нашай сучаснасці — Владзіміра Владзіміравіча Маякоўскага. Але і сёння ён застаецца з намі і, як «жывы з жывымі», мастацкім словам уздзейнічае ў будаўніцтве камунізма.

Ролю, месца Маякоўскага ў развіцці сацыялістычнай літаратуры вызначыў вялікі Сталін: «Маякоўскі, — сказаў ён, — быў і застаецца лепшым, таленавіцейшым паэтам нашай савецкай эпохі».

Побач з Максімам Горкім — пачынальнікам сацыялістычнай літаратуры, Владзімір Маякоўскі з'яўляецца асновапаложнікам савецкай паэзіі. У яго творчасці адлюстравана вялікая эпоха сацыялізма. Сучаснік вялікіх падзей, Маякоўскі апяваў рэвалюцыйную барацьбу народа, славіў Кастрычніцкую рэвалюцыю, яе правдыроў і герояў. Паэт адлюстраваў у сваёй творчасці шлях, які прайшла наша краіна. Ён прадбачыў і той час, калі «счастье огромных ягод созреет на красных октябрьских цветах».

Маякоўскі вялікі тым, што сваім жыццём і дзейнасцю непарывна быў звязаны з рэвалюцыйным народам і яго барацьбой за свабоду і камунізм.

У літаратуры Маякоўскі выступіў у пачатку XX стагоддзя. Прадстаўнік дэмакратычнай інтэлігенцыі, ён на вопыце ўласнага жыцця спазнаў гора, матэрыяльныя

нястачы, сацыяльную несправядлівасць. Яшчэ з дзяцінства прывычаўся бачыць у працы абавязак і права чалавека. У раннім юнацтве Маякоўскі вывучаў марксісцкую літаратуру і прымаў удзел у рэвалюцыйнай рабоце, за што не аднойчы арыштоўваўся.

Маякоўскі глыбока ненавідзеў эксплуатацыйнага, супроць якіх і накіроўваў агонь сатырычнай паэзіі. Юнак-паэт у дарэвалюцыйных творах выступаў супроць першага сусветнай вайны, якую пачалі капіталісты ў сваіх класавых мэтах.

З самага пачатку літаратурнай дзейнасці Маякоўскі выступіў як прадстаўнік прыгнечаных мас, за ішчасце якіх гатовы быў ахвяраваць уласным жыццём.

Сваёй творчасцю ён змагаўся за свабоднага чалавека, паяўленне якога звязваў з наступленнем народнай рэвалюцыі. Вялікая любоў да чалавека і вера ў яго сілы збліжала творчасць Горкага і Маякоўскага.

У Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі Маякоўскі ўбачыў ажыццяўленне самых высокіх народных ідэалаў і таму прыняў яе адразу. У сваёй аўтабіяграфіі ён пісаў: «Кастрычнік. Прымаць ці не прымаць? Такого питання для мене не было. Пайшоў у Смольны. Працаваў. Усё, што прыходзілася».

І Маякоўскі паставіў на службу сацыялістычнай рэвалюцыі свой яркі самабытны талент, аддаў «усю сваю звонкую сілу паэта».

У цяжкія дні грамадзянскай вайны, калі супроць маладой савецкай краіны ўзнялася зграя імперыялістаў, Маякоўскі напружана працаваў у «Окнах Роста» (Расійскае тэлеграфнае агенцтва), малючы плакаты, ствараючы да іх невялічкія паэтычныя тэксты.

У пасляваенны час Маякоўскі піша вершы аб суботніках, аб разгортванні савецкага гандлю, вершы, накіраваныя супроць мяшчанства, бюракратызма. У нумары ад 5-га сакавіка 1922 г. газета «Известия» надрукавала яго верш «Празасядания», які атрымаў станоўчую ацэнку В. І. Леніна. Маякоўскі піша аб Савецкай Арміі, аб Маскве, аб велічы рускай мовы, на якой гаварыў Ленін. Не было колькі-небудзь значнай падзеі ў жыцці нашага народа і краіны, якая-б не знайшла адлюстравання ў творчасці паэта. Але ўсё, аб чым-бы паэт ні пісаў, прасякнута пачуццём савецкага патрыятызма:

«Чытайце,

зайздросце,

я—

грамадзянін

Савецкага Саюза», —

з гонарам заяўляе паэт у «Вершы аб савецкім паншпарце».

Найвышэйшым дасягненнем творчай дзейнасці паэта і наогул савецкай паэзіі з'яўляюцца паэмы «Владзімір Ільіч Ленін» і «Добра!»

У першай паэме, напісанай восенню 1924 года, Маякоўскі здолеў стварыць жывы, гістарычна праўдзівы вобраз вялікага Леніна.

Маякоўскі ў сваёй паэме імкнецца падкрэсліць, што Ленін — гэта народны правадор, геній рэвалюцыі.

Ён паказвае вобраз Леніна ў непарушным адзінстве правадора і партыі, партыі і рабочага класа, народа.

Паэма «Владзімір Ільіч Ленін», як правільна адзначалася ў нашай крытыцы, — «паэма абагульняючай сілы, вялікай палітычнай патхнёнасці, паэма аб вялікім чалавеку і вялікіх падзеях, аб рабочым класе і яго партыі, аб сацыялістычнай рэвалюцыі ў нашай краіне».

З гэтай паэмай Маякоўскі не раз выступаў на фабрыках і заводах, чытаў яе на сходзе актыва маскоўскай партыйнай арганізацыі. 21 студзеня 1930 г. ён выступіў з чытаннем паэмы на ўрачыстым паседжанні, прысвечаным памяці Леніна, дзе прысутнічалі члены Цалітбюро ЦК ВКП(б) на чале з таварышом Сталіным.

Апошнім вялікім творам Маякоўскага з'яўляецца паэма «Добра!», напісаная к дзесяцігоддзю Кастрычніцкай рэвалюцыі.

Пачаўшы з апісання падрыхтоўкі ўзброенага паўстання, аўтар паэмы пераходзіць да паказу будаўніцтва сацыялізма ў нашай краіне на працягу яе дзесяцігадовага існавання. Праз усю паэму праходзіць адна тэма — тэма Радзімы. Разгортваецца яна і як тэма рэвалюцыйнай барацьбы з капіталістычным ладам, і як тэма гераізма людзей, якія будуць сацыялізм.

Заклучная частка паэмы з'яўляецца гімнам сацыялістычнай айчыне, самай перадавой краіне свету.

І я,
як вясну чалавецкую,
што роджана
ў працы, у баю,
няю
зямлю савецкую,
рэспубліку маю!

Маякоўскі глыбока ненавідзеў капіталізм і буржуазныя парадкі. З абурэннем пісаў ён аб Амерыцы, дзе на кожным кроку прыніжаецца годнасць чалавека.

Не раз пісаў ён аб становішчы жанчыны ў буржуазным грамадстве. У вершы «Парыжанка» Маякоўскі малюе скрамную жанчыну, знясіленую цяжкай і зняважлівай працай: «Вельмі цяжка ў Парыжы жанчыне, калі жанчына не прадаецца, а служыць».

* * *

Савецкі народ любіць і паважае Владзіміра Маякоўскага за народнасць, большэвіцкую ідэйнасць яго твораў, поўных вялікіх ідэй і пачуццяў, за рэвалюцыйнае наватарства ў паэзіі.

Літаратурная спадчына Маякоўскага і сёння дапамагае нам будаваць і жыць.

Л. ФІГЛОУСКАЯ,
кандыдат філалагічных навук.

ВЛАДИМИР ИЛЬИЧ ЛЕНИН

В. МАЯКОУСКИ.

(Урыўкі з паэмы)

Час —
пачынаю
пра Леніна гаварыць.
Толькі не таму,
што гора
няма болей,
час,
бо тугой
душа мая баліць,
ясным
і прачутым болем.
Час,
зноўку
ленінскія лозунгі развіхор.
Хіба нам
расплыцца ў слязлівых лужах?
Ленін
і цяпер
жывей ад усяго.
Нашы веды —
сіла
і аружжа.
* * *
Я знаў рабочага.
Ён быў няграматы.
Не разжаваў
нават азбукі соль.

Але ён чуў,
як гаварыў Ленін,
І ён
знаў — усё.
Я чуў
апаবাদанне
селяніна-сібіра.
Адабралі,
адбілі вінтоўкамі
сяло
і зрабілі, што рай у ім пеніцца.
Яны не чыталі
і не чулі Леніна,
але гэта
былі ленінцы.
Я бачыў горы —
на іх
і куст не рос.
Толькі хмары
на скалы
зваліліся нічком.
І на сто вёрст
у адзінага горца
лахманы
блішчэлі
ленінскім значком.

* * *

Аглядзіце помнікі —
бачыце
колькі герояў учынена?
Стане Гогалем,
а ты
вянком яго узвяліч.
Не такі —
чорнарабочы,
штодзённы, геройскі
учынак
на плечы сабе
узваліў Ільіч.
Ён разам
навучае
ля горна кавальскага,
як быць,
каб зарплаты узрост быў.
Што рабіць,
калі
б'ецца майстар.
Як быць,
каб гаспадар
гатаванай вадой паіў.
Але не дробязь
мэта ў канцы;
перамогшы
не можа
над адною
змеценаю лужай устоіць.
Соцыялізм — мэта.
Капіталізм — вораг.
Не венік —
вінтоўка зброя.

10 — Мы не адзінкі,

СЛЕДУЙЦЕ ІХ ПРЫКЛАДУ

БРЫГАДЗІР ПЕРАДАВОЙ БРЫГАДЫ

ПЯТНАЦЦАЦЬ год працуе на фабрыцы імя Крупскай Мар'я Ганчарык. Як і многія яе сяброўкі, яна літаральна вырасла на фабрыцы, набыла спецыяльнасць, стала брыгадзірам. Калі Мар'я Фёдараўна была прызначана майстрам брыгады касцюмнага цэха, ёй прышлося ўзяцца за падрыхтоўку кадраў. Яе вучаніцамі з'яўляюцца амаль усе работніцы брыгады. Многія з іх, як Надзея Кудзелька, сталі знатымі стаханаўкамі.

Усе 80 работніц брыгады Ганчарык перавыконваюць нормы, выпускаючы прадукцыю толькі першага татунку. Загадам міністра лёгкай прамысловасці СССР яе брыгадзе прысвоена званне брыгады выдатнай якасці. У лютым яна выканалася вытворчую праграму на 109 проц. Зараз яна прымае актыўны ўдзел у перадавым спаборніцтве.

ЛЕПШАЯ ТКАЧЫХА

ПЕРАД уваходам у ткацкі цэх Мінскага тонкасуконнага камбіната ўстаноўлена Дошка гонару. На ёй, сярод іншых перадавікоў камбіната, — партрэт маладой ткачы Вольгі Акімаўны Войніч з лаканічным подпісам: «У студзені ткачыха выканалася план на 112,9 проц., у лютым — на 116,1 проц.»

Вольга Войніч скончыла школу ФЭН у 1947 г. і пачала працаваць на камбінате. З аднаго станка яна хутка перайшла на абслугоўванне двух і здолела даць высокую прадукцыйнасць працы. План мінулага года выканалася на 109 проц. Адной з першых яна адгукнулася на патрыятычны пачын Л. Карабелнікавай — стаханаўкі маскоўскай фабрыкі «Парижская коммуна» і Ф. Кузнецова — старшага майстра Маскоўскай фабрыкі скураных вырабаў, якія дабіліся вялікай эканоміі сыравіны і матэрыялаў. Вольга Акімаўна ўзяла на сябе абавязальства — адзінаццаць у месяцы працаваць за кошт эканомленай сыравіны.

СТАХАНАЎКА — НАВАТАР

У КАРАМЕЛЬНЫМ цэх мінскай фабрыкі «Комунарка» Анастасія Васільеўна Палуектава наступіла вучаніцай шаснаццаці год назад. Яна прыкладала ўсё сваё старанне і настойлівасць, каб хутчэй авалодаць тэхналагічным працэсам.

Пасля вайны, як толькі быў пушчаны ў эксплуатацыю першы карамельны цэх, яе прызначылі брыгадзірам. Яе брыгада па праву заняла на фабрыцы вядучае месца і па выпуску звышпланавай прадукцыі і па гатунковасці, выконваючы свой вытворчы план на 150 — 155 проц. Ужо 16 месяцаў брыгада працуе ў рахунак новай пяцігодкі. Нядаўна брыгадзе т. Палуектавай прысвоена званне брыгады выдатнай якасці.

Анастасія Васільеўна — з тых людзей, якія шукаюць новых шляхоў павышэння прадукцыйнасці працы, нястомна ўдасканальваюць тэхналогію працэса. Адной з першых у рэспубліцы яна пераняла метады наватараў кандытарскай вытворчасці лаўрэатаў Сталінскай прэміі Санаева і Сямёнава. Зараз брыгада Палуектавай абавязалася выпусціць 63 тоны прадукцыі на эканомленай дапаможнай сыравіне, гэта значыць будзе працаваць 10 дзён, не патрабуючы дапаможнай сыравіны са складу.

А БВІШЧЭННЕ Кітайскай народнай рэспублікі з'яўляецца выдатнай гістарычнай падзеяй.

У жыцці вялікага 475-мільённага народа адкрылася новая, светлая старонка.

Працоўныя масы Кітая з энтузіязмам аддаюць усе сілы для адраджэння сваёй краіны, аднаўлення яе эканомікі, развіцця культуры і мастацтва.

У гэты сапраўды ўсенародны рух уцягваюцца мільёны кітайскіх жанчын, раней закабаленых, бяспраўных, скаваных на руках і нагах путамі феадальнага рабства.

Улада капітала, тысячагадовыя забавоны і рэлігія ператваралі кітайку ў рабочую жывёлу, прадмет гандлю, уласнасць бацькі, мужа, памешчыка або фабрыканта.

Мільёны абзодзеных сялян, цэлыя пакаленні беднякоў працавалі на маленіх кавалачках зямлі, жылі ва ўбогіх фанзах...

Яшчэ горшым было становішча фабрычных рабочых і работніц, кулі і рыкш. Яны царпелі патройны ўціск і эксплуатацыю — крыўсаскоў-пасярэднікаў (вярбоўшчыкаў рабочай сілы), кітайскай буржуазіі і замежнага капітала.

У гарадах сотні тысяч людзей былі без прытулку, жылі ў наспех збудаваных халупах, а часта і пад адкрытым небам. Для берагоў рэк сталі на вадзе баркі і жонкі — так званыя сампаны, якія служылі жабрацкім прытулкам для людзей, сгананых з роднай зямлі. Кітайская буржуазія здэкліва называла гэтых людзей «вадзянымі».

Толькі печуваным уціскам, галечай і бяспраўем быў абумоўлен той факт, што нараджэнне дзяўчыны лічылася ў сям'і няшчасцем, бо гэта быў лішні рот. Знішчэнне нованароджаных дзяўчынак у Кітаі стала ўзаконеным звычаем.

Мары-Клод Вайян-Куцюр'е (генеральны сакратар Міжнароднай дэмакратычнай федэрацыі жанчын) і Цай-Чан (старшыня Усекітайскай дэмакратычнай федэрацыі жанчын) на канферэнцыі жанчын краін Азіі.

ВЫЗВАЛЕННЯ ДОЧКІ КІТАЙСКАГА НАРОДА

Ю-ФЭЙ БАСТРЭМ.

Дзяўчына-кітайка — салдат народнай міліцыі.

доўга-доўга гучэў увушшу плач яе дзіцяці.

Рэвалюцыя 1905 года ў Расіі і асабліва Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя ўскалыхнулі прыгнечаныя каланіяльныя народы.

У Кітаі пачаўся рэвалюцыйны нацыянальна-вызваленчы рух.

Кітайская жанчына гераічна змагалася ў рэвалюцыйным падполлі, у партызанскіх атрадах, у радах народна-вызваленчай арміі, якая выступіла супроць японскіх захопнікаў і здрадніц Чан Кай-шы.

Комуністычная партыя Кітая вяла сістэматычную работу сярод жанчын. У 1924 годзе кітайскія камуністы арганізавалі першае святкаванне ў Кітаі Міжнароднага жаночага дня — 8 сакавіка.

Першымі ў радах жанчын, якія абаранялі справу кантонскай камуні (6 снежня 1927 года), былі камуністкі і комсамолкі Кантона. Вялікую ролю адыгралі яны ў арганізацыі пабегу палітычных зняволеных з цэнтральнай кантонскай турмы, у разгроме чырвонай гвардыі паліцэйскага ўпраўлення

і міністэрства фінансаў — апорных пунктаў контррэвалюцыі. Праз зону перыяцельскага агня яны даставілі чырвонай гвардыі прадукты харчавання, скрыні з гранатамі і патронамі. Яны пісалі на сценах вялікімі чырвонымі літарамі: «Няхай жыве чырвоны Кантон!», «Уся ўлада рабочым, сялянам і салдатам!» Жаночыя ўзброеныя атрады праследавалі буржуазію, якая ўцякала на замежных караблях у брытанскую калонію Ганконг.

30 красавіка 1928 года ў грамадскім садзе Ханькоу была пакарана смерцю Сян Цзінь — кіраўнік жаночай секцыі комуністычнай партыі Кітая. Калі яе вялі на смерць, яна кінула ў натоўп гарачы заклік да паўстання. Каб навялічыць яе пакуты, каты расстрэльвалі на яе вачах па чарзе ўсіх яе таварышоў. У апошнюю хвіліну яна крыкнула: «Няхай жыве кітайская камуністычная партыя, няхай жыве рабочая і сялянская рэвалюцыя!»

Жанчыны Кітая прымалі ўдзел у шматлікіх паходах Чырвонай Арміі на чале з Мао Цзе-дунам і Чжу Дэ, калі акружаныя ворагамі камуністы праз

снежныя горы і балоты прабіраліся ў новыя раёны краіны. У неймаверных цяжкасцях славу тага паўночна-заходняга паходу жанчыны-байцы паказалі сябе дастойнымі таварышамі ў баях і на маршы. Яны былі санітаркамі і тэлефаністкамі, працавалі ў агітацыйных атрадах, шлі байцам абутак і вопратку, гераічна пераносілі холад і голад.

Нямала адважных партызанак-комуністак, ахвяруючы жыццём, ішло на гераічныя подзвігі ў славу Радзімы. Іх імёны з удзячнасцю ўспамінае кітайскі народ.

У атрадах народна-вызваленчай арміі, якая выганяла гамінданаўскія орды з роднай зямлі, змагаліся дзесяткі тысяч выдатных дочак кітайскага народа.

Зараз мільёны кітайскіх жанчын далучаюцца да культуры і ведаў, залечваюць раны, нанесеныя народнай гаспадарцы краіны бандамі Чан-Кай-шы і іх апекунамі — амерыканскімі імперыялістамі.

Жанчына-будаўнік і брыгадзір, жанчына-палітработнік, жанчына-настаўнік, жанчына-арганізатар, жанчына-герой працы, работнік мастацтва і навукі — гэтыя небывалыя для старога Кітая з'явы становяцца звычайнымі ў Кітаі народнай дэмакратыі.

Недарма ў артыкуле шостым палітычнай праграмы кітайскага народнага ўрада запісана:

«Народная рэспубліка Кітая адмяняе феадальную сістэму, якая ставіла жанчыну ў рабскае становішча. Жанчыны павінны карыстацца роўнымі правамі з мужчынамі ў палітычным, эканамічным, культурным і грамадскім жыцці, а таксама ў галіне асветы. Уводзіцца

Працоўная сялянка Румынскай народнай рэспублікі Марыш Сусана падпісвае акт аб стварэнні калектыўнай гаспадаркі «Друм Ноу» («Новы шлях») у вёсцы Зэбрань-Арад.

свабода шлюбу як для мужчын, так і для жанчын».

Перад кітайскай жанчынай адкрылася светлая дарога да творчай працы. Народны ўрад Кітая дапамагае жанчыне прымаць актыўны ўдзел у грамадскім, эканамічным, палітычным і культурным жыцці. Работніцам забяспечана роўная з мужчынамі аплата працы за ўстаноўлены 8-гадзінны рабочы дзень, уводзіцца спецыяльная ахова працы жанчын і дзяцей, забаронена прымяненне жаночай і дзіцячай працы на небяспечных участках вытворчасці, забяспечваецца 8-тыднёвы водпуск на цяжарнасці з поўным захаваннем заробковай платы. Кодакс законаў аб шлюбе адмяняе гвалтоўны брак і продаж нявест, устанаўлівае, што ў выпадку разводу дзеці выходзяць за кошт бацькі.

Велізарную выхаваўчую работу вядуць камуністкі Кітая на вёсцы. У школы пісьменнасці ўцягваюцца мільёны сялян. Яны становяцца перадавымі людзьмі.

Міжволі любяцься дзяўчатамі-комсамолкамі, якія ходзяць па вуліцах гарадоў новага Кітая ў простых баваўняных касцюмах і заўсёды з кніжкамі ў руках. Яны вывучаюць творы Маркса — Энгельса — Леніна — Сталіна, чытаюць працы кіраўніка кітайскай камуністычнай партыі і вольнага народа Мао Цзе-дуна, з глыбокай цікавасцю вывучаюць вопыт Кастрычніцкай рэвалюцыі і сацыялістычнага будаўніцтва ў савецкай краіне.

Яны любяць СССР за тое, што ён паказаў свету вялікі прыклад вызвалення. Слова — «сулянь» (савецкі) вымаўляецца з асаблівай любоўю і ласкай, якую савецкі народ заслужыў за шчырае спачуванне і бескарыслівую дапамогу шматпакутнаму кітайскаму народу.

ШЧАСЦЕ ЖЫЦЦЯ—У КАЛГАСЕ

Расказ сялянкі Мар'і Кунцэвіч.

У НАШ Дубоўскі сельсовет пазванілі з райкома: — Вылучайце дэлегата на экскурсію ў перадавыя калгасы Магілёўскай вобласці.

Партыйная арганізацыя і сельвыканком, параіўшыся з актывам, выбралі дэлегаткай мяне.

А чаму так здарылася? У сваёй вёсцы Адахоўшчына я першай падала заяву аб уступленні ў калгас. Майму прыкладу паследвалі суседзі: Пётр Ліс, Ігнат Чарняк, Іосіф Кунцэвіч, Вера Гаўрыленя, Вольга Сельвон, а ўсяго 13 гаспадарак. Калгас пакуль яшчэ не аформілі: думаем сабраць больш заяў.

На дарозе ў Магілёў я вельмі хвалюлася. Успомніла сваё ранейняе жыццё. Як хадзіла жаць да памешчыка Рудакоўскага, як здэкваліся над намі багаццямі-красавіцамі. І ў сэрцы пачала думку: вось пагляджу на калгаснае шчасце і раскажу аб ім суседзям, тады ўсе адахоўцы пойдучь у калгас.

У Магілёве сустрэлі нас як родных. Старшыня праўлення Ілья Васільевіч Сяргееў суправаджаў нас да калгаса. Калгаснікі чакалі нас за святочна ўбранымі сталамі. І чаго тут толькі не было! У заможных сялян нашай вёскі і ў вялікае свята не ўбачыць такога стала. У хаце — электрычнасць, радыё. Калгаснікі

прыгожа апрануты. У накоях — чыста, светла, багатае абсталяванне.

Ад такога прыёму сэрцы нашы напоўніліся радасцю. Нас — дэлегатаў з Баранавіч — было 20 чалавек. Калгаснікі наперабой запрашалі гасцей да сябе на пачлег.

Раніцай пайшлі аглядаць грамадскую гаспадарку калгаса «Комінтэрн». Аб першых уражаннях гаварылі бяскошчэ. Дэлегатаў цікавіла ўсё, што яны бачылі ў дамах калгаснікаў: электрыка, радыё, бібліятэчкі, нікелеваныя ложка, патэфоны, швейныя машыны, веласіпеды, дастатак у доме і ў кладовых, укармленая жывёла ў дварах. У мінулым годзе калгас атрымаў ад грамадскай гаспадаркі амаль мільён рублёў прыбытку.

Праязджаем вёскай. На сядзібах калгаснікаў — новыя дамы і пры кожным фруктовы садок. Калгасны садавод Аляксей Кузьміч Кавалёў, у якога я спытала, як калгас развёў сады, паказаў рукою на абгароджаную пляцоўку:

— Бачыце? Гэта — калгасны плодагадавальнік. У ім зараз больш 80 тысяч саджанцаў. Сёлета ён дастае нам прыбытку сотні тысяч рублёў. На яго базе мы развілі грамадскі сад на 36 гектарах і забяспечылі калгаснікаў саджанцамі.

Мне сорам было ўспомніць сваю Адахоўшчыну, дзе цяжка знайсці фруктовае дрэва.

Уладанні калгаса не акінеш вокам. Бачыла я неабсяжныя дываны азімага. Аграномы Мар'я Жураўская, Вера Сюльт і Іван Вінтоў паклапаціліся аб належным доглядзе за імі. Калгаснікі моцна сябруюць з навукай. Яравыя калгас будзе сеяць выключна на зябліву, узаранаму трактарным плугам на поўную глыбіню, азімыя — толькі на папарах. У травапольным севазвароце шырока практыкуюцца пасевы канюшыны ў сумесі з цімафееўкай. А нашы адахоўцы аб канюшыне толькі марнаць...

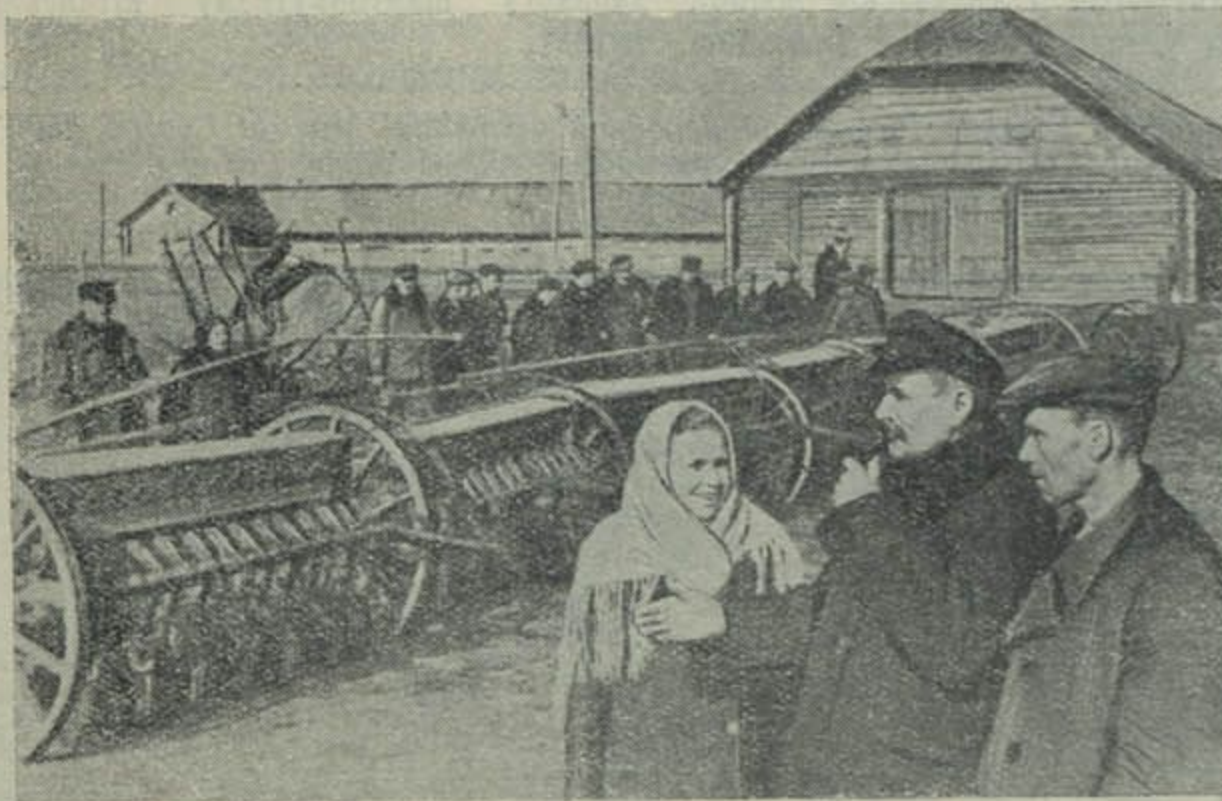
Калгас збірае добрыя ўраджай. Летась кожны з 327 гектараў даў на 109 пудоў збожжа.

А ў нас за вялікае шчасце лічыцца ўраджай у 40—60 пудоў. Вось што значыць сіла калгасная.

Мяне здзівіў размах будаўніцтва ў калгасе. На ўласныя вочы бачыла два новыя кароўнікі, свінарнік, цялятнік, аўчарнік, кормакухню, чатыры стайні, тры свірны, тры крытыя гумны, гараж, тры буравыя шчыліны... Нават дух захапіла. Старшыня наведміў нам, што калгас намеціў пабудаваць сёлета цагляны завод, збожжасушылку, гнояхавальнік, свінарнік, навець для інвентара і што для гэтага вывезена ўжо 333 кубаметры лесу. Будуць пабудаваны таксама дзіцячыя яслі.

— Дзіцячыя яслі? — пераняла я, не верачы.

— Так, — адказаў ён. — У калгасе працоўнай жанчыне прадастаўлена ўсё для шчаслівага жыцця. У нас, напрыклад, ёсць радавая калгасніца Мар'я Кукушкіна, за працоўныя подзвігі ўрад узнагародзіў яе ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга і медалем «За трудовое отличие»... Жыве яна з сям'ёй у поўным дастатку. А ўсяго на калгасу ўзнагароджаны 24 чалавекі і сярод іх шмат жанчын.

Экскурсанта М. Кунцэвіч, В. Сайко і І. Лішук у другой вытворчай брыгадзе калгаса «Комінтэрн».

Фото К. Якубовіча.

Запрасілі нас на жывёлагадоўчыя фермы. Тут гордасць калгаса складаюць швіцы, яраслаўкі, кастрамічкі. Зоатэхнік калгаса Іван Фралоў расказаў, як з дапамогай мічурынскіх метадаў жывёлаводы дабіваюцца поспехаў. Зараз у калгасе да 40 кароў, якія даюць у год ад 2500 да 3000 літраў малака.

Мужчыні-дэлегатаў вельмі зацікавіла конскае пагалоўе. Добрае ўражанне зрабілі на іх барбансоны, ардэны і мясцовая палепшаная парода коней.

Калгас мае цяпер 275 галоў рагатай жывёлы, 200 свіней, 201 авечку і 283 гусі, што перавышае мінімум пагалоўя ў аднаведнасці з зямельнай плошчай.

Вялікую цікавасць выклікала наладжанне аўтапаілак на фермах. Усім спадабалася ўзорная чыстата ў памяшканнях, парадак догляду, утрымання і кармлення жывёлы. Рацыёны вызначаюцца ў аднаведнасці з індывідуальнымі асаблівасцямі жывёлы, у залежнасці ад яе жывой вагі, прадукцыйнасці, перыяда целнасці, лактацыі і г. д.

Калгаснікі паказалі нам і сваю тэхніку: 6 аўтамашын, 19 электраматораў, 4 складаныя і поўскладаныя малатарні, 10 конных радковых сеялак, шмат жніярак, сенакасілак, зернеачышчальных і іншых машын. Многія мы бачылі ўпершыню. Механік Фелікс Канарскі тлумачыў нам іх будову, прыцыпы работы, прадукцыйнасць. Я падумала: «Такую складаную і рознастайную тэхніку можна мець толькі ў буйнай калектывнай гаспадарцы. Тут яе можна з карысцю прымяніць, узяць ад яе ўсё, што яна можа даць. Уступіўшы ў калгас, і мы з дапамогай дзяржавы зможам механізаваць сваю земляробчую працу.

Пабывалі мы на экскурсіі і ў калгасах імя Кірава, імя Сталіна, у Казіміраўскай МТС. У вёсцы Масток мы ўбачылі адбудаваныя па напярэшчых 280 дамоў з электрычнасцю, радыё. На сядзібе машынатрактарнай станцыі аглядалі камбайн, ільноцерабілку, складаныя малатарні, трактары.

Я цвёрда пераканалася ў тым, што жыццё магілёўскіх калгаснікаў — гэта і наш заўтрашні дзень, за які буду старацца агітаваць і словам і справай сярод сялян Адахоўшчыны, яшчэ не ўступіўшых у калгас.

Дзякуй магілёўскім калгаснікам за добрыя ўрокі!

Героі Соцыялістычнай Працы Л. Аўсеенка і П. Аўсеенка (сельгасарцель імя Кірава) гутараць з гасцямі Н. Кісель і М. Кунцэвіч.
Фото К. Якубовіча.

МАШЫНЫ І ЭЛЕКТРЫЧНАСЦЬ — СПАДАРОЖНІКІ КАЛГАСАЎ

(Расказ Надзеі Кісель — сялянкі в. Пятрэвічы Новамышскага раёна).

Доўга і падрабязна знаёмілі нас гасцінныя магілёўскія калгаснікі са сваімі поспехамі ў развіцці ўсіх галін грамадскай гаспадаркі.

Ва ўсіх калгасах Магілёўскага раёна, дзе давялося мне пабываць разам з землякамі — сялянамі Баранавіцкай вобласці, мы бачылі радасць свабоднай працы і мімаволі пераносіліся думкай у родную вёску Пятрэвічы, якая адсталала ва ўсім ад калгаснікаў.

У перадавых калгасах Магілёўшчыны вельмі многа машын, шырока ўкараняецца ў быт электрычнасць. Машыны і электрычнасць — спадарожнікі калгасаў. Тэхнічнае ўзбраенне дазволіла ім падняць ураджайнасць, развіць розныя галіны сельскай гаспадаркі.

У калгасе імя Кірава, дзе старшынёй Фама Васільевіч Донда, мы бачылі пад навесамі чатыры складаныя і поўскладаныя малатарні, сартыроўкі «Клейтон», чатыры веялкі, два ветрагоны, ільномалкі. У гаражы — тры аўтамашынны. У майстэрні — аўтагенны апарат, які рэжа і зварвае жалеза, як на заводзе; вулканізацыйнае прыстасаванне. На фермах — каранерэзкі, саломарэзкі, сепаратар. Ёсць у калгасе

сашніковыя радковыя сеялкі, сенакасілкі, жніяркі, конныя граблі і шмат іншых машын. Іх прыводзяць у рух 8 электраматораў. Пры дапамозе электраэнергіі тут праводзіцца абмалот і ачыстка збожжа, апрацоўка ільну, падрыхтоўка кармоў, падача вады на фермы. З артэзіянскага калодзежу 108-метровай глыбіні электраматор за паўтары гадзіны выкачвае 1600 вёдзер вады.

Калгаснікі расказалі нам, што дзякуючы механізацыі і электрыфікацыі калгас спраўляецца з малацьбой за 8—10 дзён, з радковым пасевам — за 5—6 дзён. Нас здзіўляла хуткасць апрацоўкі больш 200 гектараў пасаваў збожжа. Акрамя ўласнага машыннага парка калгас карыстаецца паслугамі суседняй Казіміраўскай МТС.

Вопыт перадавых калгасаў Магілёўшчыны навучыў мяне лепш бачыць заўтрашні дзень. Вярнуўшыся ў родную вёску Пятрэвічы, я як дэпутат сельскага і раённага Савета узмацню агітацыйную і арганізатарскую работу па стварэнню калгасаў, па арганізацыйна-гаспадарчаму ўмацаванню нашага новага калгаса імя Шверніка.

У КАЛГАСНІЦЫ Халолавай з Елавецкага сельсовета Хоцімскага раёна цяжка захварэла маці. Ёй патрэбна была кваліфікаваная медыцынская дапамога. Работнікі райздрава прапанавалі адправіць хворую ў Магілёў, але адна Халолава не магла справіцца ў дарозе. Яна прышла да дэпутата Вярхоўнага Савета БССР тав. Бурдзілавай і сказала аб сваім горы. На другі дзень хворую ў суправаджэнні двух медыцынскіх работнікаў на санітарнай машыне адправілі ў Магілёў. І калгасніца ад душы дзякавала свайго дэпутата за чуйны адносіны, за дапамогу ў бядзе.

Калгасніцы Наталлі Мацюшэнка з Арлоўскага сельсовета выпісалі лес на хату. Ляснік і аб'езчык чамусьці доўга не выдавалі гэты лес. Пасля актыўнага ўмяшання тав. Бурдзілавай Мацюшэнка ў два дні атрымала лес. Ёй выдалі таксама крэдыт, і цяпер яна жыве ў новым доме. У сваім пісьме ў рэдакцыю тав. Бурдзілава прыводзіць многа падобных фактаў.

«Ва ўсёй сваёй рабоце, — піша тав. Бурдзілава, — я стараюся выконваць наказ выбаршчыкаў, бо дэпутат, як вучыць таварыш Сталін, павінен ведаць, што ён слуга народа, яго пасланец у Вярхоўны Совет і ён павінен весці сябе па лініі, па якой яму дан наказ народам».

Аб усведамленні сваёй вялікай адказнасці пішуць у рэдакцыю многія дэпутаты. З выбаршчыкамі яны трымаюць пастаянную сувязь, якая заключаецца не толькі ў разборы скарг і заяў, але і ў вырашэнні многіх дзяржаўных і гаспадарчых пытанняў.

Дэпутат Вярхоўнага Савета БССР С. Я. Скарына — актыўны ўдзельнік стварэння калгасаў у Бярозаўскім раёне Брэсцкай вобласці. У сельсавеце, дзе яна раней працавала старшынёй, калектывізаваны ўсе 6 населеных пунктаў. Маладыя калгаснікі пераконваюцца ў тым, што калгас забяспечвае ім культурнае і заможнае жыццё. У мінулым годзе большасць калгасаў сельсовета атрымала на працадзень па 4 — 5 кг збожжа, па 12 — 17 кг бульбы.

«Калгаснікі, — піша тав. Скарына, — дзякуюць за арганізацыю калгасаў. Па меры пераходу з аднаасобнага гаспадарання на калгаснае прыкметна скараціліся скаргі і просьбы».

Дэпутат заўсёды павінен памятаць аб справядчаснасці перад выбаршчыкамі. Аб гэтым піша ў рэдакцыю дэпутат Вярхоўнага Савета БССР П. П. Саўкіна. Толькі за мінулы год яна правяла 11 справаздачных сходаў перад сваімі выбаршчыкамі — калгаснікамі Гарадзецкага, Сліжоўскага, Княжыцкага, Фашчаўскага і іншых сельсоветаў Шклоўскага раёна. Тав. Саўкіна чула адносіцца да выбаршчыкаў, стараецца паказаць ім прыклад у працы і выкананні ўзятых на сябе сацыялістычных абавязацельстваў.

«Працуючы звеннявой на ільну ў калгасе «Ударнік», — піша тав. Саўкіна, — я ўзяла абавязацельства вырасіць у 1949 годзе на плошчы ў 3 гектары па 10 цэнтнераў ільновалакна і па 4,5 цэнтнера насення з гектара. На самай справе сабрала валакна па 10,5 і насення па 4,6 цэнтнера. Зараз калгас паставіў сабе задачу — дабіцца такога ўраджаю з усёй сваёй плошчы. Увосень уся зямля пад лён была ўзарана, угноена і ў два сляды прапарана. Нарыхтаваны

ІНТАРЭСЫ НАРОДА ВЫШЭЙ ЗА ЎСЁ

(Агляд пісем у рэдакцыю)

Мясцовыя і мінеральныя ўгнаенні для падсева і падкормкі вясной. Насенне старанна ачышчана і правярана на ўсхожасць. Зімой усё звязно займалася аграэхвучобай».

Аб вялікім уздыме калгаснага жыцця піша дэпутат Вярхоўнага Савета БССР С. Н. Шыманская, якая сем год пра-

цуе старшынёй калгаса «Новы шлях» Дрысенскага раёна:

«Вярнуўшыся ў 1945 годзе з эвакуацыі, я не знала свой родны калгас: усё было зруйнавана, налі зараслі пустазеллем. Прайшло пяць год, і калгас наш моцна стаў на ногі. У нас поўнаасцю асвоена даваенная пасеўная плошча, уведзен нармальны 10-польны севазварот. У мінулым годзе заклалі сад на 3,5 гектара. Перавыконваем план развіцця прадуктыўнай жывёлагадоўлі, правялі вялікія будаўнічыя работы, маем свой клуб, радыё, бібліятэку. У 1949 годзе калгаснікі атрымалі на працадзень па 2,2 кг збожжа, па 1,5 кг бульбы і па 1 руб. грашыма. Калгас поўнаасцю падрыхтаваўся да вясновай сяўбы».

Вялікую ўвагу многія дэпутаты ўдзяляюць рабоце дзяржаўных устаноў, палепшанню матэрыяльна-бытавых умоў дзяцей-сірот, лічачы гэта сваёй роднай справай. Дэпутат Вярхоўнага Савета БССР тав. Ларыоненка з Пінска піша, што пры правярцы работы Целяханаўскага дзяржаўнага дома былі выяўлены буйныя недахопы. Яна дабіваецца, каб абласны адзел народнай асветы навеў там парадак.

Сіроты Тацяна і Владзімір Брыксавы з Парахонска напісалі тав. Ларыоненка, што жывуць дрэнна. Пры актыўным ле ўмяшанні дзецям былі створаны нармальныя ўмовы жыцця. Летам яны адначывалі ў абласным піонерскім лагеры.

У капіталістычных краінах дэпутаты заігрываюць са сваімі выбаршчыкамі, клянучца ім у вернасці, абяцаюць залатыя горы. Але як толькі выбары праходзяць, усе абяцанкі забываюцца, дэпутаты адгароджваюцца ад сваіх выбаршчыкаў, лічаць сябе зусім ад іх незалежнымі. Нашы дэпутаты заўсёды адчуваюць сваю вялікую адказнасць перад народам. Выбаршчыкі звяртаюцца да іх за дапамогай і парадай, як да дзяржаўных дзеячоў, для якіх інтарэсы народа вышэй за ўсё.

Вось што піша сялянка Эмілія Аўдзей з вёскі Вішнеўка Бераставіцкага раёна.

«Пры панскай Польшчы я, простая сялянка, ніколі не змагла-б падыйсці да насла сейма або сената са скаргай, бо пан вельможны пасол мяне-б не прыняў. Пан пасол польскага сейма жыў і куціў у Варшаве. Яго я ніколі не бачыла і нават не ведала прозвішча. Мяне, бедную сялянку, прыгняталі мясцовыя кулакі, крыўдзілі мясцовыя ўлады. Але ў 1939 годзе прышоў канец несправядлівасці, канец прыгнятальнікам-панам. Мы выбралі сваіх дэпутатаў у Вярхоўны Совет СССР і Вярхоўны Совет БССР. Ад усёй душы дзякую партыю і ўрад, што так блізка да мяне знаходзіцца член нашага ўрада — дэпутат Вярхоўнага Савета БССР, да якога я смела магу прыйсці на прыём, як да самага блізкага чалавека».

Сумленна і аддана служыць сваім выбаршчыкам — такую мэту ставяць сабе пасланцы народа, яго абраннікі ў Вярхоўны Совет БССР.

ДЗЯКУЙ СТАЛІНУ, БАЦЬКУ НАШАМУ

Дарагія таварышы!

Мне 80 год, але я не адчуваю старасці. Пры савецкай уладзе навучылася чытаць і пісаць і зараз не хачу адстаць ад дзяцей: чытаю газеты, наведваю кіно, калгасны тэатр, вось толькі пісаць самой цяжка, дык я дыктую, а ўнук мой піша. Вельмі прашу надрукаваць гэтае маё пісьмо.

Не жыла — гаварыла я да Кастрычніцкай рэвалюцыі.

Нізкія, закуранныя хаты нашай вёскі нагадвалі звонку спаранелыя грыбы. Надыходзіла самая цяжкая ў жыцці селяніна пара — вясна, калі бедны запас харчу даўно ўжо выйшаў, а зямля яшчэ не адтаяла: не было ні крапівы, ні пчаў. Жывёла, згаладаўшыся, гінула. На вуліцы панавала ціш, нібы вымерла ўсё жывое. Спахмурнеў мой гаспадар. Пайшоў да пана Юзафоўскага хлеба пазычаць. Як цяпер памятаю: вярнуўся позна ўночы, сеў на лаўку пад абразы, сашчаміў галаву рукамі ды заплакаў. Глянула я на яго і надумалася па вёсках пайсці жабраваць.

У суседняй вёсцы мяне запыталі:

— Чаго, цётка, просіш? Самі з голаду прападаем.

Пайшла тады да старасты. Спадзявалася, што змілуецца і даець хлеба да ўраджаю. Сустрэў мяне не прыветна, пакасіўся на адзежу і спытаў:

— А чыя будзеш?

— Муж мой — цяляр Васіль Несцераў. Летась, здаецца, працаваў у вас на вёсцы, — плачучы адказвала я і растумачыла гора сваё.

— Добра. На павер дам вам поўпуда хлеба, але Васіль павінен будзе дабудаваць мне васьмь гаты хлёў, — паказаў ён на телькі што прывезенае з лесу бярышце.

Глянула я на старасту-крывасмока і падумала: «Пек-жа табе з людзей кроў смактаць, а нам гавараць. Будзе і на нашай вуліцы свята».

Пабыла я дамоў, а на гора маё рэчка за дзень разлілася і прыйшлося мне дзесяць верст лішніх зрабіць. Вярнулася ледзь жывая, але шчаслівая тым, што хлеба дзецям прынесла. А было ў мяне іх аж сямёра. Пазлазілі з печы і давай хто ў жменю, хто ў падол насыпаць зерне. Прабавала не даць, але не было рады: не маглі стрываць з галадухі. У тую ноч я не клалася спаць. Змалола збожжа ў жорнах і напекла праснакоў.

Вось як жылося мне да рэвалюцыі, а паглядзіце, як цяпер я живу. Маю прасторны ўласны дом з чатырма светлымі пакоямі. Дзеці мае ўсе вучаныя: старэйшы Уладзімір — дырэктар дзесяцігодкі, дачка Дуня — настаўніца, Насця скончыла ўніверсітэт, два малодшыя сыны працуюць у калгасе. Як маці, я бясконца шчасліва тым, што живу ў сталінскую эпоху, калі будучыня дзяцей і ўнукаў маіх забяспечана і я вясела ім:

Ніна Веліханцава — рэгуліроўшчыца пад'ёмнага крана на будаўніцтве жылога дома (Мінск) — забяспечвае штодзённае перавыкананне плана работы крана.

(Фотахроніка БЕЛТА).

Спрактыкаваны машыніст гільзавай машыны Гродзенскай табачнай фабрыкі П. Яроменка (справа) перадае свой вопыт маладой работніцы Ніне Сцяпаныхавай.

(Фотахроніка БЕЛТА).

— Любіце нашу родную савецкую ўладу, якая прынесла нам шчасце!

Сардэчнае дзякуй за ўсё нашаму бацьку — вялікаму Сталіну!

Сцепаніда НЕСЦЕРАВА.

Вёска Дарлівае
Крычаўскага раёна
Магілёўскай вобласці.

ОБЛАСТНАЯ
БИБЛИОТЕКА
им. Ленина
МНВ.

Жанчына з Палесся

С АГАВІКОВЫ сонечны дзень хліўся к вечару. Пахаладнела. Рэдкія пешаходы настаўлялі каўняры і прыспешвалі крок. Дзверы настаўніцкага інстытута раптам шырока расчыніліся, і шумлівы натоўп заліў тратуар. З ажыўленай гаворкі чуваць было многа раз паўторанае: «Бывайце, Ефрасіння Міхайлаўна!», «Усяго добрага!»

З таго дня — дня сустрэчы кандыдата ў дэпутаты Вярхоўнага Савета СССР Ефрасінні Міхайлаўны Гаўрылюк са сваімі выбаршчыкамі — прайшло няшмат, а імя Ефрасінні Міхайлаўны стала вядома ўсёй краіне: 12 сакавіка яна выбрана дэпутатам Вярхоўнага Савета СССР.

* * *

У суседнім пакоі мерна цікалі ходзікі. За акном гусцелі цені ад разлапістых таполяў. Колькі хвілін сядзелі мы моўчкі.

Ефрасіння Міхайлаўна на нашу просьбу раскажаць аб сабе вінавата апусціла вочы і наволі прамовіла:

— Не люблю я старое бярэдзінь. Амаль поўвека на свеце жыву, а сапраўднае жыццё зусім нядаўна ўбачыла. Да вызвалення мелі хлеб на каляды, а пасля каляд рады былі і бульбе з квасам. Слаба шматтаю бацькоў, у грамадзянскую вайну намерлі ад тыфу. Было мне тады 14 гадоў.

Толькі з прыходам савецкай улады Ефрасіння Міхайлаўна адчула сябе чалавекам, грамадзянінам. Закінела жыццё ў сельсавеце. Адвечныя батракі атрымалі зямлю — і праца на сябе, на савецкую радзіму стала радасцю. І стары і малы ўзяўся за грамату.

Потым — гады Айчынай вайны. Уся сям'я Гаўрылюкоў узнагароджана медалямі за актыўны ўдзел у партызанскім руху. Толькі сына Івана няма ў жывых: загінуў у Берліне за некалькі дзён да перамогі.

Вясной 1946 года Ефрасінню Міхайлаўну выбралі старшынёй Навасёлкаўскага сельскага савета. Гэта была другая пасляваенная вясна. Удовы франтавікоў патрабавалі дапамогі насеннем, коньмі, пагарэльцы прасілі лесу на пабудову, грашовыя ссуды. Старшыня з галавой акунулася ў работу. Яна заклікала людзей дапамагаць не толькі цяглом і насеннем, але і працай сем'ям, якія страцілі на вайне бацькоў і сыноў, — Палагеі Маленік, Мар'і Песеньцы, Насце Данайка і іншым. Пасеўную правялі ў вызначаныя тэрміны, дапамаглі абсеяцца асірацелым сем'ям.

Людзі бачылі, што Ефрасіння Міхайлаўна добра спраўляецца са сваёй нялёгкай работай, і ўважліва прыслухоўваліся да кожнага яе слова, прапановы, парад. Усе дэпутаты сельсавета падтрымалі старшыню, калі яна прапанавала падумаць аб будаўніцтве. Парашылі найперш будаваць у Навасёлках сямігодку і лазню. Цяпер усе дзеці школьнага ўзросту вучацца ў сваёй новай прыгожай школе. І лазня ў Навасёлках карыстаецца вялікім поспехам.

Навасёлкаўцы абсталявалі ў сябе і клуб-чытальню, дзе ёсць радыё, бібліятэка, вышываюцца газеты і часопісы, абсталявалі і медпункт, дзе працуюць фельча-

рам Вольга Кавальчук — былая партызанка — і акушоркай Вольга Кузьміч з суседняй вёскі Ужыкі. З існасці вёсак сельсавета ў трох адкрыты багатыя магазіны.

Ужо ў 1940 годзе людзі збіраліся аб'яднацца ў сельскагаспадарчую арцель, але вайна перашкодзіла. Пасля вайны пра арганізацыю калгасаў у сельсавеце заставарыла першай Ефрасіння Міхайлаўна.

У кожнай вёсцы сельсавета была створана ініцыятыўная група, якая праводзіла падрыхтоўчую работу да арганізацыі калгаса. У гэтыя групы ўвайшло многа жанчын. Лена Ляўчук, Антаніна, Вера і Надзея Бялюк, Вера Панасюк, Мар'я Расляк, Мар'я Працевіч, Наста Кавалеўская сталі палыманымі агітатарамі

Дэпутат Вярхоўнага Савета СССР Е. М. Гаўрылюк (у цэнтры) сустракаецца з групай жанчын-дэлегатак вёскі Навасёлкі.

за пераход да калектыўнай гаспадаркі. Яны пабывалі ў кожнай хаце, гутарылі з кожным гаспадаром, пераконвалі, асобна гаварылі з жанчынамі. І трэба адзначыць, што ў многіх выпадках жанчына ў сям'і першай вырашала ўступіць у калгас і сама становілася «хатнім агітатарам». Так было ў сям'і Паўла Бялюка і ў іншых сем'ях.

Цяпер у сельсавеце — тры калгасы. Сёлета калгасы будуць арганізаваны і ў астатніх вёсках: ад сялян паступіла ўжо шмат заяў.

... Неўзабегу насунуўся вечар. Ефрасіння Міхайлаўна доўга яшчэ раскажвала пра жыццё Навасёлкаўскага сельсавета. Раптам успомніла, што сядзім у пацёмках. Яна падыйшла да выключачеля — і ярка ўспыхнула лампачка, асвятляючы шчаслівую ўсмішку на вуснах гаспадыні.

— А цяпер вось перавялі мяне сюды, у Высокае, старшынёй гарадскога савета. Адрозні ўключылася ў работу. На ўсёй краіне ўжо калгас арганізавалі, назвалі яго імем Мічуріна.

Пад электрычным святлом паблісквалі на стале пемначырвоныя вокладкі твораў Сталіна. Калі мы пакідалі гэты ўтульны пакой, камуніст Ефрасіння Міхайлаўна Гаўрылюк сядала за вучобу.

Г. РАМАНОВА.

Брэсцкая вобласць.

Пералётныя птушкі

ПРЫЙШЛА вясна — час светлых падзей і лятункаў, калі ў блакітным прасцягу аўсянка спявае вяснянку і на ўсе лады заліваюцца неўгамаваныя жаўранкі, калі на карнізах у міры і згодзе цалуюцца шчаслівыя галубкі, а вераб'і перасядаюць, падскокваючы мячыкам, заўзята крычаць: жыў! жыў! жыў! У чым сэрцы такою парой не заспяваюць райскія птушкі?

Такою парой кожнаму можна прабачыць лірычнае адступленне. Але напярэджваем загадзя, што пад «пералётныя птушкі» мы не разумеем ні нявінных пшачкоў, ні буслаў-санітараў, а тую рэдкую пароду людзей, якая ні ў якім разе не робіць вясну, а хутэй — наадварот.

Трафім Мартынавіч Васілюк, відаць, — страляны верабей: скрытна пералётае з месца на месца. У 1945 годзе звёў сабе гняздзечка ў Добрушы, але неўзабаве ўгаварыў жонку «перабазіравацца» ў Сталёцкі раён.

Пагрузіў жонку з дзецьмі ў вагон, а сам — пырх дый паляцеў у невідомым кірунку, кінуўшы на волю лёсу сям'ю. І вось ужо пяць гадоў, як вольна пасвітвае сабе Васілюк, бы той верабей: жыў! жыў! жыў! яшчэ Курылка! Некаторыя-ж работнікі органаў пракуратуры тым часам гуляюць у перакідку папераў, але ніяк не ўловяць за хвост хітрую птушку.

Хуткакрылым птахам аказаўся і Палянічка Іван Фядотавіч. Ён робіць так скрытна свае пералёты, што выканаўчы лёт на спатканні аліменту на ўтрыманне яго дзіцяці ганяецца за ім ужо чатыры гады. Шукуючы сабе цяплейшыя, прытым патаемнейшыя ад жонкі мясціны, ён неўзаветку сабраўся з Клічава ў вырай. Нейкі час туляўся ў Свяцілавічах, дзе прыстроіўся механікам МТС. Калі-ж туды прыляцеў выканаўчы лёт, падаўся далей на поўдзень і апынуўся ў Мірапольскім раёне (УССР). Потым, ратуючыся ад ліста, уснырхнуў з украінскіх стэпаў і асеў у Луцінцкім раёне Пінскай вобласці. Выканаўчы лёт тут яго насціг, але птушка, чаго добрага, зноў нават не ў вырай.

Хіба не ясна, што гэтую пералётную дзіч трэба ўзяць пад сур'ёзны абстрэл аднаведных органаў? Распознаць яе не цяжка. Мудрая беларуская прыказка не дарма кажа: «Відзён сокал па палёту, а сава па воку». На жаль, наўныя людзі ўсё яшчэ думаюць, што злоснага неплацельчыка аліменту можна праняць папярэвымі стрэламі. А ў гэты час з-за птушыных параву некаторых бацькоў дзеці іх застаюцца на птушыных правах.

«Ён дзесьці раскашвае там, а дзіця пакінута без сродкаў. Хоць я інвалід, але прыкладу ўсе свае сілы, каб даць асвету дзіўчыцы, якую я налюбіла, як мамі».

Так іпіна ў рэдакцыю пастаўніца Зоя Кудлаенка з вёскі Стайкі Драгачынскага раёна Баранавіцкай вобласці, куды лёс закінуў дачку грамадзяніна Багачова Міхайла Данілавіча. А ён напэўна шукае зараз новую шчыліну, у якой мог-бы схаватца ад уплаты аліменту.

Горкаўскі пачтнік Шмыроў з апавядання «Пажар» так адазваўся аб крамніку Брацягіне:

— Ну, крамнік — гэта, паложым, не чалавек, назва адна... Ён яшчэ экзамена не здаваў на чалавека...

Часта вось такія Брацягіны, замятаючы сляды свайго сямейнага становішча, знаходзяць яшчэ лёгкаверных жанчын, якія звычайна позна пераконваюцца ў тым, што яны звязалі свой лёс з суб'ектам, з якога спёрлася ўсё чалавечае, як луска з тухлай рыбы.

... Высокі здаравяк, адмыслова аранжыраваны мужчына, шчаслівы ўладальнік вышэставанага твару вядзе на ланцужку не менш тлустага сабаку. У вачах здаравяка — няшчотнасць, а ў ягонага цюцькі — адданасць. Воўкарэзіна раз-по-раз заліваецца ўдзячным брэхам. Дый як не дзякаваць гаспадару, калі мае ад яго ўволю і смажанага і варанага...

Цяперашні ўладальнік вышэставанага цюцькі сустраўся ў час вайны з грамадзянкай Ц. — і адразу-ж выкінуў сям'ю з галавы: з вачэй далоў і з сэрца вон.

«Прыгалаб, галубчэчка,

Сокала залётнага, малайца заезджага...» —

спяваў ён грамадзянцы Ц. і кляўся амурам, што без яе ён — скрыпка бяспрунная. І вось неўзабаве наклоніў амура стаў шчаслівым мужам і бацькам яшчэ двух дзяцей. Але з цягам часу заезджы маладзец печакана зрабіў адкрыццё, што старая любоў не іржавее. Залётным сокалам распрастаў ён свае крылы і — паляцеў... але не да першай жонкі.

На гэты раз ён крануў далікатныя струны сэрца грамадзянкі А. Так з'явілася ў здаравяка і трэцяя сям'я. Аднак здаравяк дбае цяпер найбольш аб сабе, ну і, вядома, аб сабаку. А дзеці і ад адной і ад другой жонкі ўжо больш няці год жывуць без сродкаў, без бацькавых клопатаў.

У загадчыка рэжысёрскага кіраўніцтва беларускай оперы Самсонава ўзнікне напэўна пытанне: «А ці не ў мой гарод каменьчыкі тыя?» Здагадлівы вы чалавек, грамадзянін Самсонаў, дый чупце ў вас ёсць, толькі вось чуласці і чалавечнасці вы зусім пазбаўлены...

Вясна прышла. Совецкія людзі, як і ва ўсе перыяды года, сеюць разумнае, добрае, вечнае. Яны з пагардай глядзяць на падобныя рэдкія тыпы, якія ўжо адыходзяць у мінулае. Людзей з фальшывымі пачуццямі савецкае грамадства разглядае, як фальшываманетчыкаў, якія падлягаюць суду.

Л. ВІРНЯ.

19

НАЦЫЯНАЛЬНАЯ
БІБЛІЯТЭКА
БЕЛАРУСІ

А Б У Д Ж Э Н Н Е

Алесь ШАШКОУ

(АПАВЯДАННЕ)

Мал. Ю. Пучынскага.

ГЭТЫ дзень быў такі-ж, як і дзесяткі, як і сотні іншых дзён. Усё так-жа над Н'ю-Йоркам віўся густы, змешаны з дымам туман, усё так-жа, ўзняўшы над галавою факел, стаяла статуя Свабоды і ўсё так-жа снавалі па Пятай авеню аўтамабілі, а ў пад'ездах Другой авеню енчылі жабракі, працягнуўшы прахожым кастлявыя рукі.

Толькі для Луізы Дэбсан гэты дзень быў непадобны на мінулыя. Учора яна была служачай канторы містэра Дэвіса, жыла ў мэбляраванай кватэры, а сёння апынулася беспрацоўнай, а значыць і бяздомнай амерыканкай. Яна стаяла ў Цэнтрал-парку і палахліва азіралася наўкола. Упершыню за дваццаць два гады свайго жыцця яна трапіла ў такое становішча, і страх перад заўтрашнім днём апанаваў усю яе істоту. Ёй хацелася крычаць, плакаць, кудысьці бегчы, але сэрца акамянела ад крыўды, ногі не слухаліся. Широка адчыненымі вачыма глядзела яна на журботных прахожых, на хлапчука, што спаў пад адной з лавчак парка, раскінуўшы брудныя бялявыя ручкі, — глядзела і не ведала, што рабіць, куды ісці. У яе не было ні родных, ні блізкіх знаёмых. Маці памерла даўно, год дзесяць назад. Бацька, афіцэр авіяцыі, загінуў дзесяці пад Берлінам.

— Што рабіць, што рабіць?.. — прастагнала Луіза і цяжка апусцілася на лавачку.

20 Набліжаўся вечар. У парку блукалі шэрыя цені. Луіза азірнулася і

ўбачыла насупраць сябе маладую жанчыну, якая нерухома сядзела на лаўцы, схіліўшы на грудзі галаву, і, відаць, цалкам аддалася думкам. Ад яе постаці, ледзь сутулай, але пацвярчому тонкай, веяла цяжкай журбою.

Луіза доўга глядзела на жанчыну, і чым больш узіралася ў рысы яе твару, тым больш знаёмымі яны здаваліся. Луіза паднялася і прайшлася па дарожцы. Незнаёмка нават не ўзняла галавы. Тады Луіза ціха прамовіла:

— Даруйце, я вас дзесяці бачыла... Жанчына ўздрыгнулася і ўзняла свае вялікія блакітныя вочы.

— Бідзі, родная! — Луіза схпіла худыя рукі дзяўчыны і сціснула іх. — Як даўно мы не бачыліся, Бідзі...

Гэта была яе сяброўка. Калісьці яны разам вучыліся, потым разам працавалі, толькі нядоўга. Хутка Бідзі зволілі, і Луіза яе больш не сустракала.

— Даўно, Луіза, — Бідзі адварнулася і паглядзела кудысьці ў глыбіню парка. — Я рэдка бываю тут, бо працую... Я живу ў парту, — папярэла Бідзі. — А ты? Як жывеш ты? Працуеш?

Замест адказу Луіза прытулілася да сяброўкі і моцна заплакала. Бідзі адразу зразумела сэнс гэтых слёз.

— Даўно звольнілі? — ціха спыталася яна.

— Учора...

Бідзі ўздыхнула, потым чамусьці ўсміхнулася:

— Нічога. З тваёй прыгожасцю можна пражыць.

— Што ты хочаш сказаць, Бідзі? Я не разумею...

Бідзі з хвіліну моўчкі чарціла па пяску наскон тупля, потым павярнулася да Луізы:

— Хочаш, дапамагу знайсці прытулак. Будзеш жыць... добра. Пакойчык і ўсё іншае... Вечарам паспяваеш для гасцей... Я парэкаменую цябе свайму гаспадару, які трымае рэстаран...

— Рэстаран? — Луіза ўздрыгнулася. — Чакай! Спяваць?.. Я зусім не ўмею спяваць.

Бідзі засмяялася:

— Дуренькая ты, Луіза. Голас — глупства. Характэрна тваё замяніць голас... Дык згодна?

— Я?.. Не, Бідзі, я падумаю...

— Падумай. Калі што, дык ідзі ў порт. Рэстаран «Атлантыка». Гуд бай!

2

Мінулі тры месяцы.

Многа прадпрыемстваў і ўстаноў абышла Луіза за гэты час у пошуках працы, і ўсё дарэмна. Яе не хацелі і слухаць, а на сцверджанне, што яна мае вопыт і сярэдняю адукацыю, — або моўчкі ўсміхаліся, або адказвалі:

— Людзі з вышэйшай адукацыяй нам абіваюць парогі...

... У гэтыя дні Луіза ўпершыню цвярозым позіркам зірнула на жыццё, без квіцістай рэкламы, у якую яго загортваюць багачы і іх прыслужнікі.

Даўно пражыла яна свае рэчы, усё распрадала, пакінула тое, што на сабе, а ў кішэні — тры долары. Сёння наведла яшчэ некалькі ўстаноў і, атрымаўшы адмову, зайшла ў кафэ, не спяшаючы паабедала і доўга сядзела за сталом, пазіраючы ў пустую талерку. Яна ўспомніла прапанову Бідзі: «Рэстаран... Спяваць...» — уздрыганулася, нібы ўбачыла ў талерцы нешта агіднае. — Але... куды кінуцца?..

...Бідзі сустрэла яе сумнай усмешкай.

— Прышла? Я ведала, што прыдзеш. Куды падзенешся? — яна папярэла на сабе сукенку і дадала: — Пачакай, я зараз...

Звярнулася даволі хутка, узяла Луізу пад руку і падвяла да адных з дзвераў:

— Містэр Мэрык цябе чакае. Ідзі. Луіза ўвайшла ў багата абсталяваны кабінет і ўбачыла за сталом сухарлявага чалавечка, які ўважліва глядзеў на яе вялікімі вадзяністымі вачыма. Луіза пакланілася. Містэр Мэрык энергічна падняўся з месца і праскрыпеў:

— Вы і ёсць міс Дэбсан? Падыйдзіце бліжэй, міс.

Ён з усіх бакоў пільна аглядаў Луізу, нібы фарфаравую ляльку, якую рашыў купіць, але баяўся толькі, каб не была з бракам. Нарэшце спрытна пстрыкнуў пальцамі.

— Будзеце служыць, міс. Спяваць, танцаваць, ну і гэтак далей... Будзеце мець пяцьдзесят долараў у месяц, — прамовіў ён і, яшчэ раз акінуўшы дзяўчыну позіркам з ног да галавы, дадаў:

— Вы напэўна будзеце карыстацца поспехам. Ідзіце, міс.

3

Вялікі зал рэстарана быў заліты мяккім святлом і перапоўнены многалюскай гамонкай. За кожным з шматлікіх сталоў, разваліўшыся ў мяккіх пазалочаных крэслах, сядзелі тлустыя вылашчаныя людзі — афіцэры флота, багатыя бізнесмены.

Ля стала, недалёка ад сцэны, абпаёршыся на спінку крэсла, стаяў містэр Мэрык. Упоўголоса гутарыў ён з містэрам Вурдлем — багатым наведвальнікам рэстарана.

— Дык, кажаш, завербаваў новую звязду? — гудзеў Вурдль.

— Прыгажуня!

— Гм... А хутка яна будзе спяваць?

— Вось-вось выйдзе.

У гэты час заслона ўздрыганулася і павольна папаўзла ўгору. Гамонка адразу-ж прыціхла. Галовы прысутных павярнуліся да сцэны, дзе, апёршыся рукой на піяніно, стаяла Луіза. Багатая сукенка зграбна аблягала яе стройную постаць, густыя каштанавыя валасы пышна спадалі па аголеных плечах, нібы вытанчаных з мармуру.

Містэр Вурдль прагна ўпіўся ў твар Луізы. Мясістая сквіца яго адвісла, твар пачырванеў, а вочы памутнелі.

Луіза заспявала. Яна задыхалася ад хвалявання. Голас яе дрыжаў, абрываўся і на высокай ноце трэснуў, як перацягнутая струна. Не скончыўшы песню, Луіза закрыла рукамі твар і пабегла са сцэны. Раздаліся воплескі, хтосьці кінуў на

сцэну кветкі, многія засвіталі. А містэр Вурдль сханіў за руку Мэрыка і выдыхнуў:

— Сюды, сюды артыстку!..

Да стала падвялі бледную збянтэжаную Луізу.

— Я глыбока ўражаны вашым талентам. О, гэта бізнес! Міс, прыміце гэты невялікі падарунак ад шчырага прыхільніка мастацтва.

Вурдль дастаў з кішэні некалькі зялёных паперак і працягнуў іх дзяўчыне. Але Луіза не ўзяла вачэй

навісцю і страхам. Яна падхапілася з крэсла, азірнулася, дрыготкай рукою змяла зялёныя паперкі і кінула іх у твар багачу.

Праз хвіліну, зрываючы з сябе ўборы, яна гаварыла Бідзі:

— Ірады, вар'яты!.. Яны хочуць купіць не толькі наш пот, але і сумленне... Чаму мы іх церпім? Чакаем, пакуль вып'юць замест віскі рэшткі нашай крыві? Да сённяшняга дня я многага не разумела... Але цяпер... Бывай, Бідзі.

і не працягнула рукі за грашыма.

— О, вы гордая! — усклікнуў містэр Вурдль і самулажыў у руку Луізы долары. Потым ён папрасіў Луізу да стала. Яна рассяяна азірнулася і села на падсунутае крэсла. А Вурдль нахіліўся да вуха містэра Мэрыка і поўшэптаў сказаў:

— Яна ў трэцім нумары? Нумар застаецца за мной.

Ад гэтых слоў Луіза хіснулася, нібы ад удару. Твар яе ўспыхнуў чырванню, вочы перапоўніліся ня-

— Чакай, Луіза!

Бледны твар Бідзі яшчэ больш пабляднеў, а сінякі пад вачыма зрабіліся чорнымі.

— Куды ты пойдзеш? Дзе нас чакаюць?

— Куды? Яшчэ добра не ведаю... Але няўжо ў Амерыцы не засталася чэсных людзей і арганізацый? Ёсць яны... І я пайду да іх, пайду з імі. Бывай, Бідзі! Я веру, мы яшчэ стрэнемся.

МАШЫНІСТ

В. КУЛАКОУ.

Загуў,
Рвануўся паравоз —
І пакаціліся вагоны;
З-пад колаў, дзьмухнуўшы,
разнёс

Паперкі вецер на перону.
І машыніст наш праз акно
Напружана глядзіць у далі...
Бяжыць імкліва палатно,
Слупы навокал замільгалі.
Вагоны
З золатам зарыят
Вядзе
Удаль яна старанна,

Састаў шматтонны акурат
Ужо залічыцца звыш плана!
А думка ўсё ў яе адна:
Хутчэй даставіць груз да месца.
І прац радзімай тым яна
Выконвае свой доўгі пачэсны.
Цягнік імчыцца;
І сады
Бягуць з бакоў; бягуць
бясконца
Калгасы, фермы, гарады;
І прамыніста ззяе сонца.

ЯК ЛЯЧЫЦЬ СУХАСЦЬ СКУРЫ І ПАЗБАВІЦЦА ПЕРХАЦІ

Парады кансультанта-касметолага

Сухасць скуры (сухая себарэя) сустракаецца часта і паражэе галоўным чынам скуру галавы, а часам і бровы. У пачатку захворвання паяўляецца сухая перхась, якая асыпаецца. У далейшым на паверхні скуры ўзнікае шаравата-белая луска, пачынаецца зуд і выпадзенне валасоў. Паступова зуд усё больш непакое і раздражняе, скура пакрываецца шматлікай лускай, а мясцамі і вялікімі коркамі, шчытна прыстаўшымі да скуры, выпадзенне валасоў узмацняецца.

Пры лячэнні трэба перш за ўсё ачысціць скуру ад корчак. На працягу некалькіх дзён змазваць перад сном сёрна-дзягцярнай маззю або 10-процантнай сёрнай маззю, якую можна купіць у аптэцы. Для змазвання трэба пасярэдзіне галавы зрабіць прабор і пальцам ўціраць у скуру мазь. Ад сярэдняга прабору разбіраць валасы ўпоперак галавы (ад прабору да вушэй) і ўціраць у праборы мазь. Галаву рэкамендуецца завязаць лёгкай касынкай, каб не пэчкаць навалачку. Раніцай вымыць галаву мыльным спіртам або звычайным туалетным мылам. Пры гэтым паступова будучь выходзіць перхась і корчкі. Змазваць галаву трэба да таго часу, пакуль яны зусім не знікнуць. У першыя тры дні лячэння мазаць і мыць галаву штодзённа, а потым — праз дзень або праз два.

Пасля лячэння, калі перхась знікне, рэкамендуецца мыць галаву не часцей двух раз у месяц. Ваду змякчаць бурой, купленай у аптэцы (на літр — адну чайную ложку). Лепш мыць галаву дажджавой або гатаванай вадой. Замест мыла вельмі добра памыць галаву яйкам. Разбіць яйка ў кубачак і злёгка ўзбіць. Узбітае яйка выліць на змочаныя цёплай вадой валасы і размыльваць яго так, як мы гэта робім з мыльнай пенай. Яйка пачынае злёгка пеніцца і ачышчаць бруд. Пасля валасы неабходна некалькі раз добра прапаласкаць цёплай вадой. Пры такім спосабе мыцця валасы становяцца пушыстымі, мяккія, і скура паступова траціць сухасць.

Каб валасы не секліся, іх канцы трэба змазваць кастравым маслам папалам з гарэдкай.

Е. ФЕДАРОУСКАЯ.

ПАРАДЫ ПА КУЛІНАРЫІ КЕКС

Мука 200 г, масла 200 г, яек 8 штук, цукру 200 г, ізіому 100 г.

Слівае масла спачатку расцерці дабля, а затым расціраць яго разам з дробна прасеяным цукрам. Калі масла з цукрам добра разатрэцца, пачаць дадаваць да яго па 1 жаўтку і працягваць расціранне цеста толькі ў адзін бок. Пасля ўсыпаць паступова ўсю муку, размяшаць, вынесці цеста на холад і добра астудзіць. Калі цеста астыне і стане вельмі густым, пакласці ў яго ізіом (без костачак), дадаць бялкі, узбітыя ў моцную пену, трохі соды, размяшаць і выкласці ў спецыяльную прадаўгаватую форму, якую загадзя густа змазаць маслам і абсыпаць мукой, а на дно яе пакласці ліст прамасленай паперы. Цеста накладваць да $\frac{3}{4}$ вышыні формы, бо ў печы яно паднімецца. Тэмпература печы павінна быць сярэдняй, каб кекс роўнамерна прапёкся. Каб даведацца аб гатоўнасці кекса, яго пратыкаюць палачкай. Калі палачка сухая і кекс адышоў ад краёў формы, то ён гатовы.

ПЕРНІК З ПАТАКІ

3 яйкі, 1 шклянку цукру добра расцерці, пакласці чайную ложку карыцы, некалькі зерняў гваздзікі і 2 шклянкі патакі. Усыпаць муку, каб цеста было як на аладкі (крыху гусцей), чайную ложку соды, можна дадаваць поўшклянкі смятаны або лыжкі дзве алею. Пакласці на ліст і паставіць у печ або ў духоўку.

МАРЫНАВАНЫЯ АКУНІ

Акуні засмажыць на алеі. Узяць па роўнай частцы воцату і вады (па смаку гаспадыні). У гэтую ваду з воцатам дробна пакрышыць лапшой 4 — 5 моркваў і гатаваць, пакуль морква ўварыцца. Падсмажыць 5 — 6 цыбулін на алеі, каб цыбуля была ружовай, дадаць поўшклянкі тамату, крыху пасаліць па смаку, заправіць цукрам, пакласці крыху перцу, лаўровы ліст, і ўсё гэта пракіляць 2 — 3 разы. Пасля гэтым гарачым адварам заліць рыбу, складзеную ў глыбокую пасуду. Адвару павінна быць столькі, каб ён пакрываў рыбу; паставіць у халоднае месца дні на два, каб марынавалася. Так можна марынаваць і іншыя гатункі рыбы.

Вучаніцы 6 класа 1-й сярэдняй школы горада Брэста Нэла Рак і Валя Стальмашук даглядаюць расліны ў кабінце прыродазнаўства.
Фото М. Мінковіча.

ВЕСНАВАЯ ПЕРАСАДКА ПАКАЁВЫХ КВЕТАК

Пакаёвыя расліны ў сакавіку — красавіку патрабуюць перасадкі.

Перад перасадкай два дні не паліваюць расліны.

Нельга высаджваць расліну з маленькага гаршчка ў вельмі вялікі. Трэба, каб новы гаршчок быў на 2—3 сантыметры большы ў дыяметры.

На дно гаршчкоў пакладзіце чарпкі, якія закрываюць адтуліну, згібам уверх, затым насыпайце крыху буйнага пяску. Для вільгацэросаў кладуць крыху тарфянага моху, паверх якога насыпаюць зямлю.

Расліны перавярніце і зніміце з іх гаршчкі. Палачкай злёгка абтрэсьце старую зямлю. Нажом або лязом брытвы зрэжце загінушыя каранні і прысыпце тоўчаным дрэвавым вугалем. Затым ком з караннем апусціце ў новы гаршчок так, каб каранёвая шыйка сцябла (месца пераходу ў карань) была-б на паверхні. Вакол кому насыпце зямлю. Драўлянай тупой палачкай і лёгкім пастукваннем гаршчка аб падлогу ўшчыльніце зямлю, каб не было пустот. Перасажаную расліну добра паліце (акрамя пальм і кактусаў, якія дні тры не паліваюць). Наступную паліўку зрабіце праз некалькі дзён, калі зямля зверху ледзь-ледзь падсохне.

Рэдакцыйная калегія: А. П. УС (адказны рэдактар), А. І. ФЕДАСЮК, А. Н. ЗАХАРАВА, В. І. ФІЛІПАВА, К. А. АБУШЭНКА, Г. Л. ДАЗОРЦАВА.

Журнал «Работница и крестьянка» на беларуском языке. Издание ЦК КП(б)Б.

Адрас рэдакцыі: Мінск, вул. Пушкіна 55, пакой 23.
АТ 01567 Тыраж 10.000 Напісана да друку 19/IV—50.

Друк. арк. 3. Аўт. арк. 4.
Зак. № 179.

МОГИЛЁВСКАЯ
ОБЛАСТНАЯ
БИБЛИОТЕКА
им. Ленина
ИНВ. №

НАЦИОНАЛЬНАЯ
БИБЛИОТЕКА
БЕЛАРУСИ

НАДЗЕЙНА
ЗРУЧНА
ВЫГАДНА
ЗАХОЎВАЦЬ ГРОШЫ
Ў АШЧАДНАЙ
КАСЕ

Ашчадныя Касы

ПРЫМАЮЦЬ уклады і ВЫДАЮЦЬ іх
ПА ПЕРШАМУ ПАТРАБАВАННЮ ўкладчыкаў;
ПЕРАВОДЗЯЦЬ уклады ПА ЖАДАННЮ
ўкладчыка з адной ашчадкасы ў другую;
ВЫПЛАЧВАЮЦЬ укладчыкам
прыбытак ПА ўкладах.

*Захоўвайце грошы
ў ашчаднай касе!*

НЕ БЫВАТЬ ВОЙНЕ-ПОЖАРУ

Слова А. Жарова

Музыка С. Туликова

Мужественно

1 *Одиак*
 1 *Снова в час ночной тучи над землей хочет враг собрать,*
но на целый свет скажем мы ответ: Нас не запугать! Мы за мир! И песню эту
по не сел, друзья, по свету Пусть она в сердцах людей звучит: «Смелей, впе
ред, за мир! Не бывать войне-пожару, не пылать земному шару! Наша воля
твёрже, чем гранит!

Снова в час ночной
 Тучи над землей
 Хочет враг собрать.
 Но на целый свет
 Скажем мы в ответ:
 «Нас не запугать!»
 Припев:
 Мы за мир! И песню эту
 Понесём, друзья, по свету.
 Пусть она в сердцах людей
 звучит:
 «Смелей, вперед, за мир!»
 Не бывать войне-пожару,
 Не пылать земному шару!
 Наша воля твёрже, чем гранит.

Люди без души,
 Кровью торгоши
 Вновь грозят войной.
 Встань, далёкий друг,
 С нами в тесный круг,
 С нами в дружный строй!
 Припев:
 наших сил не счесть,
 Мы стоим за честь
 Братства и труда.
 Наш заветный знак:
 Всей земли маяк —
 Красная звезда.
 Припев.